rijksuniversiteit groningen

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 2, zomer 2025

Broerstraat 5

In dit nummer:

Longweefsel repareren
Gastschrijver Joost Oomen
Cryptomunten-zeepbel
Landschap als cultuurschat
Afrika, continent van de toekomst

Meghan Muldoon:

‘We moeten beter nadenken over toerisme’

rijksuniversiteit groningen

AOG school of management

Hoe geef jij richting aan beleid en strategie in een omgeving waarin legitimiteit en vertrouwen onder druk staan?

AOG School of Management

AOG School of Management biedt (toekomstige) leiders de mogelijkheid om hun visie te vormen, te veranderen én te verbreden. Door middel van unieke academische opleidingen met een vakoverstijgende blik en gericht op organisatievraagstukken die om een specifieke visie en leiderschap vragen. Om zo de vooruitgang voor te zijn.

Meer informatie?

Bel of app met onze opleidingsadviseurs via 06 - 82 29 10 10 over de opleidings-mogelijkheden. Of plan via de online kalender op een eigen gekozen moment een gesprek in.

Deeltijdopleiding

Publieke Strategie en Leiderschap

Koers bepalen tussen politieke dynamiek en maatschappelijke opgaven

Sta jij voor de uitdaging om richting te geven aan het beleid in jouw publieke organisatie? Maar hoe bepaal je de juiste richting als maatschappelijke opgaven zich blijven opstapelen en de politieke dynamiek voortdurend verandert? Je zoekt naar nieuwe inzichten én handelingsperspectieven die je helpen om scherpe, gedragen keuzes te maken met oog voor legitimiteit, impact en samenwerking. Door kritisch te reflecteren op je leiderschap en de bredere context, versterk je je vermogen om wendbaar te blijven én duurzame impact te realiseren binnen en buiten je organisatie.

Startdatum: 18 november 2025

Na de opleiding Publieke Strategie en Leiderschap:

- Kun je een heldere visie ontwikkelen die maatschappelijke trends en politieke ontwikkelingen vertaalt naar strategische keuzes;
- Heb je de kennis en inzichten om effectief te navigeren in het krachtenveld tussen politiek, samenleving en publieke verantwoordelijkheid;
- Ben je in staat om als publiek leider met integriteit en transparantie te werken, terwijl je samenwerking en vertrouwen bevordert.

Mastertitel halen?

Deze 9 maanden durende deeltijdopleiding is onderdeel van onze professional Master Strategy & Leadership (MSc).

REDACTIONEEL

REDACTIEB5@RUG.NL

Vakantie? Boeken!! Twee woorden die hecht verbonden zijn. Al bedoelt de één daarmee ‘lekker lezen’ en denkt de ander meer aan vliegtickets, cruises of een vakantiehuisje. Het kan natuurlijk ook tegelijk, lezen en reizen: in trein, vliegtuig of strandstoel kan je heerlijk wegduiken in een boek. Maar je kan ook thuisblijven en je door boeken laten wegvoeren naar andere werelden, andere mensen, ja, zelfs andere tijden. Hoe dan ook, een goede vakantie geeft nieuwe energie en hopelijk ook nieuwe perspectieven.

Dit Zomernummer opent met Meghan Muldoon die ons vraagt goed na te denken als we op reis gaan. Als universitair docent Sustainable Tourism & Society wijst zij op de minder zonnige zijde van toerisme. Deze industrie brengt vaak niet alleen schade toe aan het milieu, maar ook aan de mensen in het gastland. De protesten van inwoners komen steeds vaker in het nieuws, of het nu in Venetië of Giethoorn, Barcelona of Amsterdam is. Gelukkig kunnen overheden, maar ook vakantiegangers zelf, bewuste keuzes maken om schadelijke effecten van toerisme zoveel mogelijk te beperken. De *virtual township tours* door Zuid-Afrikaanse gidsen die Muldoon bedacht voor haar studenten zijn bijvoorbeeld een onschuldige vorm van toerisme.

‘Reizen is het hart verwijden’, zoals de 19e-eeuwse hoogleraar en predikant Allard Pierson het verwoordde. Dat gebeurde Daaf Borren ook. Na zeven jaar correspondentschap, reizend door het immens grote Afrika, laat hij in zijn boek *Het continent van de toekomst* Afrikaanse jongeren aan het woord over hun thuislanden en hun kijk op de wereld. Dat levert allerlei eyeopeners op.

Maar ook hier, in deze vertrouwde Broerstraat, is er op het gebied van wetenschap, kleurrijke alumni, liefde en kunst en cultuur weer van alles te beleven. Uitgelezen? Dan zijn er nog minstens zeventien Nederlandse landschappen om beter te leren kennen.

Veel leesplezier en een fijne zomer!

COVER: MEGHAN MULDOON , UD SUSTAINABLE TOURISM & SOCIETY

INHOUD

REYER BOXEM

4
De minder zonnige kanten van toerisme
Volgens Meghan Muldoon kunnen toeristen bewust ervoor kiezen hun vakantieland minder schade te berokkenen.

6
Column rector magnificus

7
Alumnus in het buitenland
Natália Centková in Slowakije

8
Longweefsel repareren bij COPD
Het eiwit mimecan is mogelijk een basis voor het eerste COPD-medicijn, ontdekte Luke van der Koog.

10
Alumnus schrijft boek

11
Ain Wondre Stad
Jetta Klijnsma, CvdK in Drenthe en PvdA-politica

12
De raadselachtige kracht van inspiratie
Gastschrijver Joost Oomen pleit voor schrijven vanuit je onderbewustzijn.

14
Varia

15
Muziekfestivals duurzamer maken
Duurzaamheidscoördinator Kees Lamers streeft naar circulaire en klimaatneutrale muziekfestivals.

16
Kleurplaat Matthijs Platje
Academiegebouw aan de Broerstraat 5 om te kleuren

18
Het nut van een historische landschapsblik
Hoogleraar Landschapsgeschiedenis Theo Spek maakte zijn levenswerk van de Nederlandse landschappen.

21
Alumni verliefd

22
Afrika is meer dan hemel of hel
Oud-correspondent Daaf Borren schreef de eyeopener *Het continent van de toekomst – Jongeren over Afrika.*

24
Teugels los voor de cryptomunt
Onder Donald Trump worden cryptomunten steeds meer een financiële zeepbel, zegt politiek econoom Malcolm Campbell-Verduyn.

26
Alumni Actief en **Agenda**

27
Weldoordacht schenken maakt je een rijker mens
Bestuurslid bestedingen Liesbeth Nagelkerke over het Ubbo Emmius Fonds van de RUG

30
De RUG op Instagram en **Colofon**

32
Alumni Achteraf
Farmacie

De minder zonnige kanten van toerisme

Dol op reizen en vakantie vieren in een ander land ging **Meghan Muldoon** ooit toerisme studeren. Door haar onderzoek werd ze zich echter ook bewust van de schaduwkanten aan dit tijdverdrijf. De universitair docent Sustainable Tourism & Society wil daarom ogen openen, voor de schadelijke effecten op het milieu én op de mensen in het gastland. Geniet, maar maak als toerist bewuste keuzes, is haar boodschap.

Dorien Vrieling REYER BOXEM

ONDERZOEK

WWW.RUG.NL/STAFF/M.L.MULDOON

Zachte handdoeken, perfect opgevouwen. Iemand die voor je kookt waar je zin in hebt. Uit het raam staren terwijl een onbekend landschap aan je voorbijraast. Tijd om eindelijk alle 656 pagina's van *Het lied van ooievaar en dromedaris* te lezen, op een handdoekje aan zee. Er zijn zoveel dingen fijn aan op vakantie gaan. Meghan Muldoon, universitair docent Sustainable Tourism and Society aan de Campus Fryslân van de RUG, is de laatste om dat te ontkennen. Ze vindt reizen net zo heerlijk als de meeste mensen. 'Ik ben niet voor niets toerisme gaan studeren.'

Noord-zuid-toerisme

Iedereen die de afgelopen tien jaar wel eens een krant heeft opengeslagen, voelt aan dat hier een 'maar' volgt. En inderdaad: 'De problemen die voortkomen uit toerisme zijn overweldigend.' In de eerste plaats voor de planeet – vliegreizen leveren een forse bijdrage aan de opwarming van de aarde, en de Nederlandse luchtvaartsector heeft volgens de Nederlandse Emissieautoriteit nog nooit zoveel broeikasgassen uitgestoten als in 2024 – maar ook voor de mensen die onze vakanties mogelijk maken. Vooral in armere gebieden, bijvoorbeeld in de Caraïben. 'Noord-zuid-toerisme', noemt Muldoon dat.
'Als je naar de Bahama's gaat, denk je dat jij daar maar tien dagen bent. Lekker ontspannen op je nieuwe sandalen. Je geniet van de omgeving, maakt foto's, je brengt je geld ernaartoe. Met andere woorden, je doet iets positiefs. Maar voor de lokale bevolking ben jij er altijd. 365 dagen per jaar. Je verblijft op hun mooiste plekken, eet hun beste voedsel, verbruikt het grootste deel van hun water.'

Modern kolonialisme

In feite is toerisme vanuit het westen naar minder welvarende gebieden modern kolonialisme, zegt Muldoon. 'Ga maar na: het doel van kolonialisme was om grondstoffen bij een lokale bevolking weg te halen, die bevolking zo in te zetten dat we er zelf beter van werden, en te komen en gaan wanneer het ons uitkwam. Zie jij veel verschil?'

Meghan Muldoon (1979) is universitair docent Sustainable Tourism & Society aan Campus Fryslân van de RUG. Na haar master Rural Planning & Development, die ze behaalde aan de University of Guelph in Ontario, promoveerde ze, ook in Canada, in de Recreation and Leisure studies aan de University of Waterloo. Voor ze naar Groningen kwam, werkte ze als universitair docent aan het HNU-ASU Joint International Tourism College van Hainan University in China.

Dat toerisme schade aanricht is geen populaire boodschap, weet Muldoon. Tijdens de pandemie, toen toerisme grotendeels stilviel, was er hoop dat we het 'na covid' allemaal anders zouden doen. Die vervloog snel. 'Het is nu erger dan ooit. Kijk maar naar Amsterdam.' Ze zucht. 'Reizen voelt voor veel mensen als een recht. En er zijn al zoveel dingen om je zorgen over te maken. Gaza, Oekraïne, de economie, stijgende voedselprijzen. Het laatste wat ik wil is mensen ook nog eens stress en een schuldgevoel bezorgen omdat ze ertussenuit gaan. Maar het is wel nodig dat we beter nadenken over toerisme. Dan kunnen we veel verbeteren voor de mensen die er nu nadeel van ondervinden.'

Minder 'sociale schade' aanrichten

De bal ligt natuurlijk niet alleen bij de individuele reiziger, maar vooral bij overheden. En die voeren maar langzaam verbeteringen door. Vliegen naar Rome is vanuit Amsterdam nog altijd stukken goedkoper dan een treinreis. Dat lijkt simpel te veranderen, maar ons toerisme echt op de schop gooien is niet zo eenvoudig, zegt Muldoon. 'Toerisme is verbonden met economie, landbouw, verkeer, de huizenmarkt, het voedselsysteem... Wie gaat erover?' Veel mensen denken dan ook dat ze weinig kunnen veranderen, zegt Muldoon. Dat zien ze toch verkeerd. 'Met de komst van internet en social media hebben we zoveel meer keuzemogelijkheden gekregen. Het kost alleen meer tijd, en misschien ook geld.' Maar ben je bereid wat te investeren, dan zijn er echt opties die minder 'sociale schade' aanrichten.

Verblijf bij mensen thuis

Het loont bijvoorbeeld om te kiezen voor lokale bedrijven in plaats van grote ketens. 'Neem een plaatselijk biertje, in plaats van Heineken. Eet een patatje bij de snackbar in plaats van bij McDonald's. En verblijf in een lokaal hotel, in plaats van bij The Marriott of in een Airbnb. Ik heb vaak in Airbnbs gelogeerd, maar dat doe ik niet meer. Ze drijven de huren van woonhuizen zo ver op dat sommige steden onbetaalbaar zijn geworden voor bijvoorbeeld horecapersoneel.' Allemaal geen *rocket science*, misschien, maar je maakt er wel een wezenlijk verschil mee: 'Zo komt je geld daadwerkelijk bij de lokale bevolking terecht.'
Je kunt er ook voor kiezen te verblijven bij mensen thuis. Het grote voordeel van zo'n *homestay* – of van op pad gaan met een lokale gids – is dat je bewoners leert kennen, is haar ervaring. 'Er zijn natuurlijk mensen die het

VERVOLG OP PAGINA 6 >

VERVOLG VAN PAGINA 5

liefst in een vijfsterrenhotel verblijven en vertroeteld worden, of die graag op zichzelf zijn. Ik ben zelf ook behoorlijk introvert, maar toch is dit voor mij een heel fijne verrijkende manier om te reizen. Authentiek is een *buzzword* geworden, maar een eind wandelen met iemand die je over zijn buurt vertelt, of samen koken... Dat zijn ervaringen die je in een all-in resort misloopt.'

Township tourism

En op die manier heb je de mensen die je ontmoet, of die iets voor jou doen, ook iets te bieden, zegt ze. Dat werd haar pas echt duidelijk tijdens haar promotieonderzoek naar *township tourism*, waarvoor ze vijf maanden in Zuid-Afrika verbleef.
'Een van mijn eerste interviews, met een man die toeristen rondleidde, duurde uren. Op een gegeven moment zei hij: "Wat is jouw probleem met ons toerisme?" Hoezo, zei ik. "Ik vertel je wat er allemaal goed en mooi aan is, en jij blijft maar terugkomen op wat er niet deugt." Dat was een heel bepalend moment voor mij, het leerde me dat ik vol aannames zat.' Toerisme heeft ook de potentie om mensen tot elkaar te brengen, besefte ze. 'Het kan *empowering* zijn. De townships zijn bijvoorbeeld ontworpen om mensen te marginaliseren. Toerisme biedt ze de kans om daar iets tegenover te stellen, om hun verhaal te vertellen. Maar dan moet je dus wel in gesprek gaan.'

'Toerisme heeft ook de potentie om mensen tot elkaar te brengen'

Virtuele tour

In haar colleges gaan studenten mee op een *virtual township tour*, geleid door een Zuid-Afrikaanse gids. Vanwege die lessen werd Muldoon genomineerd voor een Best Practice Award. De virtuele tour is een manier om hen te laten zien dat ieder van ons de wereld bekijkt door een eigen kader. 'Ik probeer ze te laten beseffen dat dat frame geen universeel iets is, maar is gevormd door hoe we zijn opgevoed, welk onderwijs we hebben gehad, onze afkomst, gender, seksualiteit.'
Haar vakgebied maakt niet altijd vrolijk, vooral niet in de wetenschap dat verandering langzaam gaat. Maar uit de gesprekken met studenten put ze hoop. 'Het zijn heel gevarieerde groepen, met internationale studenten, maar ook studenten die uit een Fries dorpje komen en nog nooit in het buitenland zijn geweest. Ze zijn enorm betrokken en nieuwsgierig. En we hebben de luxe dat de groepen klein zijn, zodat we echt met elkaar kunnen praten. Dan laat ik ze een stuk lezen van iemand uit Peru, en bespreken we daarna uitgebreid: wat is diens perspectief, en hoe verandert dat de manier waarop jij de wereld ziet?'

Denk na

Misschien is dat de kern van Muldoons boodschap: kijk verder dan je neus lang is. Ook als je vakantieplannen maakt. 'Je kunt nog steeds plezier hebben en tegelijkertijd nadenken over de impact die je hebt op het milieu en op andere mensen. Ik was een paar jaar geleden in Italië en ben toen niet naar Venetië gegaan, maar naar het dorpje waar mijn opa vandaan komt. We hebben het privilege om keuzes te maken.'

FOTO HENK VEENSTRA

DE KOERS VAN SCHERPEN

OPGETEKEND DOOR MARJAN BROUWERS

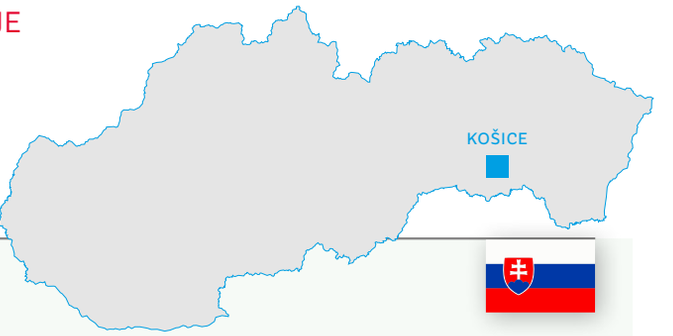
Nieuwe energie opdoen in onzekere tijden

Zomer: altijd weer een periode om op adem te komen en nieuwe energie op te doen. En na het jaar dat we achter de rug hebben, is dat ook echt nodig. Maar voordat ik in een strandstoel kan wegduiken in een fijne historische roman, kijk ik graag met jullie terug op een enerverende periode.

Na de exorbitant hoge bezuinigingen die dit kabinet ons vorig jaar oplegde, stond ons dit voorjaar nóg een onaangename verrassing te wachten. Het ministerie van OCW besloot dat universiteiten en hogescholen niet langer mogen meebetalen aan de sport- en cultuurvoorzieningen voor studenten. Ook de Leven Lang Leren-ontwikkelingen, waar onze alumni graag gebruik van maken, stonden onder druk.
Natuurlijk zijn we mordicus tegen dit onzalige besluit. We weten allemaal hoe belangrijk het voor de fysieke en mentale gezondheid van onze studenten is om te sporten en zich cultureel te ontwikkelen. Dat zou onbetaalbaar voor hen worden. Voor veel studenten vormen die sport- en culturele verenigingen hun sociale leven, waar ze vrienden voor altijd opdoen. Ik heb dat indertijd zelf ook meegemaakt als student: de vrienden van mijn studentenvolleybalclub zie ik nog steeds. Gelukkig zag de minister op tijd in hoe negatief deze maatregel zou uitpakken en gedoogt hij de huidige situatie, terwijl hij gaat onderzoeken hoe dit verder moet. Maar het blijven onzekere tijden.
Een andere bron van zorg betreft onze afhankelijkheid van grote, Amerikaanse Big Tech-bedrijven als Google en Microsoft. We weten inmiddels hoe riskant die afhankelijkheid is. Daarom willen we ons in de toekomst volledig losweken van die bedrijven. Dit leeft binnen de hele universitaire gemeenschap: we ontvingen een petitie met soortgelijke zorgen. Direct stoppen kan helaas niet. Wel zetten we in overleg met de andere universiteiten concrete stappen met als doel een volledige loskoppeling.
Voor we ons hoofd hier verder over gaan breken, heb ik nog een leuke tip: breng eens een bezoek aan het Universiteitsmuseum, waar onze hersenwetenschappers een bijzonder boeiende tentoonstelling hebben ingericht over de werking van ons brein. Zeer de moeite waard weet ik uit eigen ervaring!

Ik wens jullie allemaal een heel fijne zomer, waarna we met frisse moed weer van start gaan met een nieuw academisch jaar!

Jacquelien Scherpen rector magnificus

MARJAN BROUWERS

BUITENLAND

Natália Centková is geboren en getogen in de stad Košice in Slowakije, maar bracht haar studententijd door in Groningen en Leiden, waar ze rechten studeerde en vrienden voor het leven maakte. Toen ze vijf jaar geleden naar haar land terugkeerde, vroeg ze zich af of ze er wel wilde blijven. En toen vond ze de baan die perfect bij haar passies paste als Manager Inclusie bij de bioscoop Kino Úsmev.

Košice is de tweede grootste stad in Slowakije en is ongeveer net zo groot als Groningen. ‘Het is vergelijkbaar, maar ook heel anders,’ zegt Centková. ‘Het is een compacte, historische stad en dankzij drie universiteiten heeft het een multiculturele sfeer. Ik ben gewend geraakt aan fietsen in Nederland en dat doe ik nog steeds in Košice. Het grootste verschil is dat Groningen meer een echt bruisende studentenstad is met een veel internationaler karakter. Aan de andere kant wordt Košice omringd door prachtige heuvels en bergen in plaats van de weilanden rondom Groningen.’

Film en mensenrechten

In Nederland was Centková lid van een Amnesty International studentengroep en hielp ze bij het organiseren van filmevenementen over mensenrechten. ‘Ik heb toen veel geleerd over samenwerking. Hoe belangrijk het is voor een succesvol project dat je een gemotiveerd team hebt, onderling ideeën uitwisselt en elkaar ondersteunt. In mijn huidige baan en voor mijn professionele ontwikkeling heb ik daar steeds veel aan.’
Als Manager Inclusie in het historische stadscentrum van Košice wil ze graag dat de hele gemeenschap zich welkom voelt in de bioscoop, inclusief mensen met beperkingen en groepen die historisch gemarginaliseerd zijn, zoals de Roma. ‘We geloven dat film mensen kan verenigen. Film kan je helpen om met andere mensen mee te leven en kan je zelfvertrouwen geven. We besteden in onze programmering extra aandacht aan films gericht op bepaalde publieksgroepen, maar iedereen is welkom die voorstellingen bij te wonen.’

FOTO KARMEN AYVAZYAN

NATÁLIA CENTKOVÁ

‘We geloven dat film mensen kan verenigen’

Idealist

Na zoveel tijd in het buitenland is haar idee van thuis veranderd, zegt Centková. ‘Iemand vertelde me ooit dat als je naar het buitenland verhuist, het idee van thuis verandert. Je bent nooit helemaal thuis in je nieuwe land, maar ook niet meer in je thuisland. Daar ben ik het mee eens. Slowakije blijft een groot deel van mijn identiteit, maar ik heb ook het gevoel dat thuis is waar mijn familie en vrienden zijn; en die zijn nu verspreid over de hele wereld.

Toen ik terugkeerde, maakte Slowakije een grote politieke en sociale crisis door; en het land staat nog steeds voor grote uitdagingen. Ik ben me er terdege van bewust dat inclusie bijvoorbeeld een controversieel onderwerp is geworden; zowel wereldwijd als hier in Slowakije, vooral nu. Maar dit land heeft altijd zoveel potentie gehad en is nog steeds op zoek naar de juiste richting. Verandering gaat vaak gepaard met weerstand. Ik ben een idealist en ik ben ervan overtuigd dat er nog veel werk te doen is. Dus dit moedigt me alleen maar aan harder te werken!’

Košice

FOTO 123RF

ILLUSTRATIE AI-GEGENEREERD

BERT PLATZER

ONDERZOEK

WWW.MIMECURE.COM

Reparatie longweefsel bij COPD

Het eiwit mimecan lijkt de sleutel tot 's werelds eerste medicijn tegen COPD. Luke van der Koog ontdekte de potentie van het eiwit als promovendus en is nu mede-directeur van de start-up MimeCure, die het medicijn ontwikkelt.

Luke van der Koog weet nog goed wanneer het verhaal van MimeCure begon. 'Tijdens mijn promotieonderzoek zat ik door de microscoop te kijken naar het experiment dat ik had uitgevoerd. Ik zag dat het eiwit mimecan een enorm effect had op de stamcellen uit de longen van muizen en COPD-patiënten. Dat effect bleek nog nergens eerder te zijn beschreven.' Lang verhaal kort: Van der Koog had een grote ontdekking gedaan. Hij had een eiwit gevonden dat stamcellen stimuleert om schade aan longweefsel te repareren.

Progressieve ziekte

Een doorbraak, want tot op heden is er geen medicijn tegen COPD, terwijl het wereldwijd de derde doodsoorzaak is en in Nederland 600.000 mensen deze ziekte hebben. 'COPD is een chronische longaandoening waarbij door een aanhoudende ontsteking geleidelijk steeds meer longblaasjes kapotgaan', vertelt Van der Koog. 'Mensen hebben steeds meer moeite met ademhalen. De klachten beginnen meestal na een jaar of vijftig met kortademigheid, een piepende ademhaling en het ophoesten van slijm. Het is een progressieve ziekte, die uiteindelijk levensbedreigend kan worden.'

In zijn promotieonderzoek richtte Van der Koog zich op de ontdekking van zogeheten regeneratieve geneesmiddelen tegen COPD. Daartoe onderzocht hij de manier waarop beschadigd longweefsel in gezonde mensen wordt gerepareerd. 'We weten dat dat bij mensen met COPD fout gaat, dus keken we of we bepaalde factoren konden vinden die belangrijk zijn in het reguleren en het repareren van de longen.

Patent

‘Toen ik het eiwit had ontdekt, stelde Reinoud Gosens, die samen met Erik Frijlink en Anika Nagelkerke mijn promotorenteam vormde, voor te gaan praten met het octrooibureau van de RUG om te kijken of we deze toepassing van mimecan konden patenteren. Hun advies was positief en toen zijn we gekoppeld aan een patentgemachtigde die met ons het patent heeft opgesteld. Mimecan is een lichaamseigen eiwit. Het eiwit zelf kun je natuurlijk niet patenteren, maar wel de specifieke therapeutische toepassing ervan. Vervolgens hebben we MimeCure opgericht om op basis van dit eiwit een geneesmiddel tegen COPD te ontwikkelen. Het patent is van de RUG, dus we hebben een exclusieve licentieovereenkomst afgesloten om het patent te mogen gebruiken.’

Mede-directeur

Voor Van der Koog betekende het dat hij van promovendus mede-directeur van een start-up werd. ‘Dat was een hele steile leercurve. Je moet heel anders leren denken en dat kost tijd. In een bedrijf moet je heel *lean* zijn en keuzes maken: dit is belangrijk, daar geven we prioriteit aan. Als onderzoeker zou je nog naar een paar bijzaken kijken, omdat dat ook interessant is vanuit een wetenschappelijk perspectief. In een bedrijf doe je dat niet meer. Het helpt heel erg dat Erik Frijlink mijn mede-directeur is. Hij is al eens succesvol een bedrijf begonnen, dus hij weet hoe het werkt. Daarin is hij een soort mentor voor mij. Ook het netwerk dat hij al heeft, is heel nuttig. De zakelijke kant is nog steeds een leerschool, maar dat vind ik vooral heel erg leuk.

‘Dat ik zelf niet meer op het lab sta, vind ik niet zo erg. Ik denk nog steeds na over bepaalde experimenten die gedaan moeten worden. Maar ik hoef ze niet meer zo nodig zelf uit te voeren. We werken samen met andere organisaties die dat voor ons doen. Aquilo bijvoorbeeld, ook een spin-off van de RUG, dat is gespecialiseerd onderzoek naar longziekten. En we werken ook nog nauw samen met Reinoud Gosens en Anika Nagelkerke bij de RUG, die promovendi onderzoek laten doen rond dit thema.’

‘Dit zou echt iets kunnen worden’

Luke van der Koog (1995) behaalde een bachelor en master Farmacie aan de RUG. Afgelopen winter promoveerde hij op zijn onderzoek naar regeneratieve therapieën voor COPD, met specifieke focus op het eiwitfragment MC002 als mogelijke nieuwe behandeloptie. (www.rug.nl/promotie-vanderkoog) Sinds november is hij mede-directeur van start-upbedrijf MimeCure.

MimeCure en IMChip (van hoogleraar Tamalika Banerjee; lees *Broerstraat 5*, Herfst 2024) zijn doorgedrongen tot de top 10 van de nationale Academische Startup Competitie.

Kostbaar

Er wordt bijvoorbeeld veel onderzoek gedaan naar de toediening van het geneesmiddel. ‘Aangezien COPD een longaandoening is, richten we ons op directe toediening in de longen. Het eiwit wordt tot een fijn poeder gemalen dat je met een inhalator kunt inhaleren. Zo breng je het geneesmiddel op de plek brengt waar het zijn werk moet doen. Daardoor kun je het vrij hoog doseren in een heel lokaal gebied, zonder dat het veel bijwerkingen heeft.’ Om eventuele bijwerkingen verder te verminderen is het eiwit gesnoeid: niet het hele mimecan-eiwit wordt gebruikt, maar alleen het werkzame fragment met de naam MC002. Bovendien is er al een techniek ontwikkeld om het eiwitfragment in bulk te produceren.

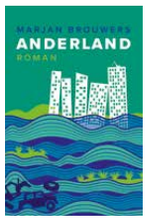
Een ander niet te onderschatten punt van aandacht is de financiering: het ontwikkelen van een nieuw geneesmiddel duurt gemiddeld genomen tien tot twaalf jaar en is een kostbare aangelegenheid. Afgelopen november haalde MimeCure met Pharma Connect Capital, een noordelijk fonds waarvan de RUG een van de aandeelhouders is, zijn eerste investeerder binnen. Daarnaast heeft de start-up subsidies gekregen van Biotech Booster, een nationaal programma om veelbelovende initiatieven te kunnen doorontwikkelen, en het Longfonds, de patiëntenorganisatie voor mensen met een longziekte. Inmiddels is MimeCure druk met het opzetten van een tweede financieringsronde.

Toxiciteits- en veiligheidsstudies

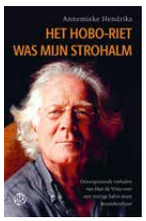
De grote vraag is natuurlijk wanneer komt er een geneesmiddel tegen COPD op de markt? ‘We doen nu de laatste studies om in onze modellen te laten zien dat het middel echt effectief is. De volgende stap is dat we toxiciteits- en veiligheidsstudies gaan doen. Eerst nog in dieren, daarna in de eerste mensen, maar dat zal op zijn vroegst in 2028 zijn. Als alles volgens plan verloopt, zou het middel in 2032 of 2033 beschikbaar kunnen zijn. ’Overigens durft Van der Koog niet te beloven dat MimeCure COPD helemaal zal kunnen genezen. ‘We hopen dat ons geneesmiddel de progressie van de ziekte kan remmen. Dat zou al heel veel gezondheidswinst geven.’

Veelbelovend

Mitsen en maren daargelaten, alle seinen lijken op groen te staan voor de succesvolle ontwikkeling van een geneesmiddel tegen COPD. ‘Tot nu toe blijft het verhaal steeds kloppen, bij elke nieuwe stap die we in de ontwikkeling zetten. Het is echt veelbelovend. Mijn compagnon Erik Frijlink is zelfs gestopt als hoogleraar aan de RUG, omdat hij er zoveel vertrouwen in heeft. In al zijn jaren op de universiteit heeft hij naar eigen zeggen nog nooit zoiets veelbelovends gezien. Dit zou echt iets kunnen worden.’

Marjan Brouwers (1963) / Engels 1988
Anderland
Laatste deel dystopische Leegland-trilogie
WWW.UITGEVERIJPASSAGE.NL € 22,50

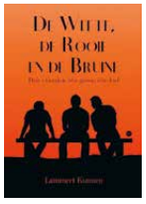
Annemieke Hendriks (1956) / sociologie en Nederlands 1983
Het hoboriet was mijn strohalm
Over hoboïst Han de Vries
WWW.UITGEVERIJDEKRING.NL
€ 29,99; E-Book € 14,99

Mathijs Deen (1962) / Nederlands 1988
De Loods
Vierde wadden-thriller over inspecteur Liewe Cupido
WWW.ALFABETUITGEVERS.NL € 23,99; E-boek € 9,99; Luisterboek € 16,99

Willem de Haan (1957) / sociologie 1984
Vrede als Daad
Ervaringen totaalweigeraars en reflectie op huidige oorlogsretoriek
WWW.BOTUITGEVERS.NL € 23,99

Lammert Kunnen (1942-2025) / sociale geografie 1972
De Witte, de Rooie en de Bruine – Drie vrienden, één groep, één doel
Groningse studenten proberen de wereld iets te verbeteren.
WWW.BOEKSCOUT.NL € 21,99

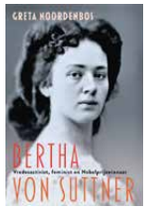
Stine Jensen (1972) literatuurwetenschappen 1996, filosofie 1997
Alles is familie
Filosoferen over familie, voor kinderen +9
WWW.KLUITMAN.NL € 21,99

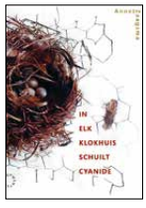
Jan J. Boersema (1947) / biologie 1971, promotie 1997 en Anthonia M. Boersema-Bremmer
Wij brachten de wildernis tot bloei
Negentiende-eeuwse streng-gelovige Nederlandse immigranten in de Verenigde Staten
WWW.ATLASCONTACT.NL € 29,99

Yonina Pullens (1984) / Spaans 2006
Vurig ritme
Liefde en flamenco in Sevilla
E-book € 2,99

Greta Noordenbos (1951) / pedagogiek 1979, promotie 1987
Bertha von Suttner – Vredesactivist, feminist en nobelprijswinnaar
Vurig strijdster voor wereldvrede en sociale rechtvaardigheid
WWW.EBURON.NL € 24,90

Annet Zaagsma (1971) / psychologie 1996
In elk klokhuis schuilt cyanide
Vierde dicht-bundel, waar hoop en verval samenkomen
WWW.OPWENTELING.NL € 19,50

Arjan Dwarshuis (1986) / BA archeologie 2013
Ronnie de roerdomp en het geheim van het moeras
Jeugdroman door een beroeps-vogelaar
WWW.LSUITGEVERIJ.NL € 19,99; E-book € 9,99

Bart van der Aa (1974) / sociale geografie 2000
Fietsen in oorlogstijd
Op zoek naar het verleden, ANWB-fietstocht van 1000 km in 1917
WWW.BOEKENBESTELLEN.NL
€ 19,17; E-book € 11,17

Birte Schohaus (1983) / journalistiek 2009, promotie 2017 en Bas van Beek
Onder ons
Onderzoek Follow the Money-journalisten naar genootschappen Nederlandse elite
HTTPS://WINKEL.FTM.NL
€ 23,50, E-book € 11,–

Mineke van Essen (1942) / geschiedenis 1979, promotie 1985 en Sanne Parlevliet (1977) / Nederlands 2002;, promotie 2009
De puber en de pedagoog
Vernieuwingsonderwijs en adolescentie in Nederland, begin twintigste eeuw
WWW.AUP.NL € 29,99

FOTO: MARCEL J. DE JONG

Jetta Klijnsma (68), scheidend commissaris van de Koning in Drenthe, PvdA-politica; studeerde geschiedenis van 1975 tot 1983

Speciale plek
voormalig historisch instituut, Heresingel 13, alias het Zwitserse huis

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

ELLIS ELLENBROEK HENK VEENSTRA

‘Daar komt mijn ongebreidelde vertrouwen in mensen vandaan’

‘Ik ben afgestudeerd bij Han Baudet, de grootvader van Thierry. Hij had een heel ander wereldbeeld dan zijn kleinzoon. Het was de tijd dat studenten bij de hoogleraren thuis kwamen. Han speelde heel goed cello. Zijn zoons speelden ook muziekinstrumenten. Wij studenten waren welkom bij hun huisconcertjes. Zoiets zal in de huidige tijd niet meer aan de orde zijn, want er zijn veel meer studenten.

Ik ben spastisch. Mijn hele leven al. Toen ik naar Groningen ging, moest ik een fiets hebben. Maar ik kon niet fietsen met die kromme benen. Ik viel om de haverklap om. Toen heeft mijn vader een driewieler voor mij aangeschaft. Die vond hij bij een stichting die AVO heette. Dat stond voor Arbeid voor Onvolwaardigen. Ik was een onvolwaardige. Een heel bijzondere kenschets.

Ik woonde op Hoendiep II. Dat was de flat voor meisjes en gehandicapten. Op de begane grond waren vier dubbele kamers voor rolstoelers. Ik had een gewone kamer op de begane grond. Vaak hadden we het er met zijn vijven over: Hoe kun je leven in Groningen met je handicap? Er was nog niks aangepast. Er waren geen afgeschuinde stoepen, en om een rolstoeltoilet hoefde je ook niet te komen. Ons instituut was op de Heresingel, nou jongen, dat was me een brok trap! Iedereen moest mij altijd van boven naar beneden helpen en omgekeerd. De een gaf me een arm, iemand anders pakte mijn tas. Zoveel lieverds! Ik werd altijd op sleeptouw genomen. Ik denk dat daar mijn ongebreidelde vertrouwen in mensen vandaan komt.

Op een dag was mijn driewielfiets gejat. Ik zette hem nooit op slot. Ik belde de politie. De agent zei: “Meisje, geef me je moeder maar even, want als we achter alle driewielfietsjes aan moeten gaan, komt het niet goed”. Ik antwoordde: “Hallo, u spreekt met een volwassen vrouw met een volwassen driewieler”. Toen heeft de wijkagent de fiets opgespoord. Twee kleine joyriders van een jaar of tien waren ermee vandoor gegaan. Nog altijd zet ik mijn driewielfiets vaak niet op slot. Mijn vertrouwen in de mensheid blijft recht overeind.’

Schrijver, dichter en theatermaker **Joost Oomen** is deze herfst gastschrijver van de RUG. In zijn hoor- en werkcolleges neemt hij de raadselachtige kracht onder de loep die kunstenaars beweegt: inspiratie. ‘Ik wil een lans breken voor schrijven vanuit je onderbewustzijn.’

De raadselachtige kracht inspiratie

LIEKE VAN DEN KROMMENACKER

GASTSCHRIJVER

WWW.RUG.NL/GASTSCHRIJVER-OOMEN

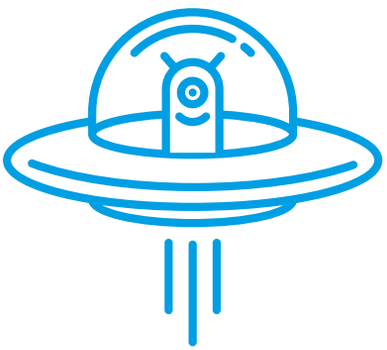
Het zou zomaar kunnen dat Joost Oomen zijn studenten tijdens zijn werkcolleges aan de RUG, alvorens ze aan het schrijven te zetten, een flinke poos heen en weer laat rennen. Of uitbundig laat dansen. ‘Jack Spicer, een Amerikaanse dichter die actief was in de jaren ’50, zei: “je moet niet een gedicht proberen te schrijven alsof je het zelf aan het verzinnen bent. Het gedicht moet je overkomen. En daarvoor moet je je hoofd leeg maken, ruimte scheppen.” Spicer geloofde dat dan de marsmannetjes komen; boodschappers die gedichten dicteren, aan de hand van alles wat er in iemands onderbewustzijn ligt opgeslagen aan herinneringen en ervaringen,’ zegt Oomen.

Marsmannetjes

Dat wordt dus rennen straks, om ruimte te maken voor de marsmannetjes? Oomens ogen lichten op, hij lacht breeduit. Op zijn schoot krijgt pasgeboren zoon Bert de fles, net als zijn vader gekleed in een rood-wit gestreept shirt en blauwe broek. In de Nederlandse literatuur, stelt hij, ligt een te grote nadruk op het autobiografisch schrijven. ‘Alles draait om ik, ik, ik en de problemen van dat ik. Hartstikke leuk dat die mensen dat allemaal opschrijven, maar soms voelen die boeken toch ook een beetje als de *Privé* voor intellectuelen. Dat vind ik stom. En saai. Kijk, marsmannetjes bestaan niet. Maar wat ik interessant vind, is kijken naar manieren om je bewuste ik uit je literatuur te bannen en plaats te maken voor een zeker onderbewustzijn. Het schrijven vanuit een soort inspiratie die je bijna overvalt en waar je zelf niet zo veel invloed op hebt, raakt een beetje achterop. Daarom wil ik daar een lans voor breken.’

Controle loslaten

Zijn gastschrijverschap sluit hiermee inhoudelijk aan op GEESTEN, de nieuwste voorstelling van Joost Oomen en de Poezieboys, bestaande uit theatermakers Jos Nargy en Joep Hendrikx. De première vond in juni plaats tijdens theaterfestival Oerol, vanaf september toert het drietal ermee door het land. In de voorstelling richten de makers hun pijlen op die wondere wereld der inspiratie. Wat is dat precies en waar komt het vandaan? Wat gebeurt er als mensen ‘de geest’ krijgen? En: wat doet het loslaten van de controle met je creativiteit?

‘Ruimte maken voor de marsmannetjes’

Boekentips voor de zomer geeft Joost Oomen op pagina 14.

Grieken en dadaïsten

Het aanboren van de raadselachtige krachten van het onderbewuste kent onder kunstenaars een lange traditie, leerde Oomen. Zo geloofden de Grieken dat de Muzen letterlijk bij kunstenaars aanklopten met hun ideeën. ‘Als je niet opendeed, gingen ze gewoon een deurtje verder.’ Of neem de dadaïsten, die krantenknipsels in de lucht gooiden om zo het toeval een gedicht te laten construeren. De Franse dichter en symbolist Arthur Rimbaud pakte het rigoureuzer aan: om in de juiste geestelijke schrijftoestand te geraken, greep hij graag naar de absint. Oomen: ‘Rimbaud was van mening dat je extreem immoreel gedrag moest vertonen om je zintuigelijke ervaring zo te ontregelen dat je hele andere dingen ging schrijven.’

Zo opgefokt mogelijk

Zo bont maakt Oomen het niet, al zoekt ook hij soms grenzen op. Voor zijn gedicht ‘Een blok cement op zolder vinden’, dat drijft op herhaling en een dwingende cadans, dronk hij drie kannen koffie, drie kannen thee en hield drie uur lang zijn plas op. ‘Toen heb ik heel veel jazz-drumsolo’s geluisterd, zodat ik zo opgefokt mogelijk was en niet meer recht kon denken. Op zulke momenten voelt het inderdaad alsof de gedichten me meer overkomen dan dat ik ze verzin.’

FOTO LIZ VAN DEN AKKER

Unieke optreedcultuur in Groningen

Oomen groeide op in een muzikaal gezin in het Friese IJsbrechtum. Hij werd drummer in de schoolband van het gymnasium in Sneek, waarna vele jazzbandjes volgden. Aangespoord door dichters als Lucebert, begon hij in die tijd ook met dichten. In 2008 vertrok hij naar Groningen voor een studie Nederlands aan de universiteit, waar de kiem werd gelegd voor zijn literaire performances. ‘De jaren dat ik daar rondscharrelde had Groningen een hele goede, unieke optreedcultuur,’ zegt Oomen. Hij herinnert zich avonden, georganiseerd door het gezelschap De dichters uit de Epibreren. Met hun mix van poëzie, soundscapes en muziek luisterden zij het literaire landschap op.

Intellectueel party-eiland

De levendige podiumcultuur bewogen Oomen en een paar vrienden tot een eigen initiatief: Kantoorpoëzie, waarbij dichters optraden in lege kantoorpanden. De eerste editie vond plaats in een kantoor om de hoek van Oomens studentenhuis in de Herestraat. ‘Dat kon ik toen huren voor € 40, dat sloeg nergens op. Die jaren waren sowieso fantastisch leuk. We hebben heel veel feestjes gegeven. Als huisdichter heb ik ook een keer een actie op poten gezet, waarbij we ’s avonds op straten en pleinen van de stad gedichten gingen stoepkrijten. Zoiets kan heel goed in Groningen, omdat het een soort intellectueel party-eiland is in een zee van weilanden. Ik heb er extreem veel plezier gehad. En nog altijd heb ik er profijt van dat ik toen zo veel heb kunnen optreden. Ik bedoel, mijn laatste boek verkoopt best goed, maar alleen van de verkoop kan ik niet leven.’

Joost Oomen (1990) studeerde Nederlands aan de RUG, waar hij komende herfst Gastschrijver 2025 zal zijn. Hij is schrijver, dichter en theatermaker en treedt op in binnen- en buitenland, is een graag geziene gast op radio en tv, schrijft columns voor *Dagblad van het Noorden* en *Leeuwarder Courant* en is mede-oprichter van het Instagramkanaal @poëzieiseendaad. Zijn debuutroman *Het Perenlied* (2020) werd genomineerd voor de Anton Wachterprijs. De Volkskrant riep hem uit tot het literaire talent van 2021.
www.joostoomen.com

Magische giraffe

Dat boek is de roman *Het paradijs van slapen*, die eind vorig jaar verscheen en waarin ik-verteller Gerrit Blauw euthanasiearts Theo Engel probeert over te halen hem te helpen sterven. Niet omdat Gerrit uitzichtloos lijdt, maar omdat hij wil doodgaan zoals hij heeft geleefd: in schoonheid. Voor het verhaal putte Oomen inspiratie uit gesprekken met zijn vader, een gepensioneerd cardioloog die nu werkt als euthanasiearts.
De schoonheid in de dingen kunnen zien; Oomen blinkt erin uit. Zelfs, of misschien wel juist in een roman over euthanasie, ligt de nadruk op het lichtvoetige, het vrolijke. Laat maar aan Oomen over om, in het aangezicht van de dood, een magische giraffe te laten opduiken in de duinen van Terschelling, het eiland waar Gerrits grote liefde Saartje Schaap vandaan komt. Zo’n giraffe, dat is nou precies zo’n vondst die hem invalt vlak voor hij in slaap valt, of wanneer hij onder de douche staat, waterpast papier binnen handbereik. Het zijn deze momenten waarop zijn onderbewuste hem de beste ideeën influistert. In de literatuur kan alles.’

‘De Verenigde Staten zijn altijd al minder democratisch geweest dan we denken’

De vurigheid waarmee Donald Trump de Amerikaanse democratie aan het uithollen is, lijkt nooit eerder te zijn voorgekomen. Volgens universitair docent American Studies Tim Jelfs, Brit van geboorte, is het 18e-eeuwse Amerikaanse democratische systeem eigenlijk ongeschikt voor de 21e eeuw: ‘Trumps acties leggen de minder democratische elementen van Amerika bloot. Een fundamentele verandering die het constitutionele systeem in de toekomst democratischer maakt is echter onwaarschijnlijk en zou van buiten het politieke systeem moeten komen.’
Lees verder op WWW.RUG.NL/TIM-JELFS.

Deze app helpt duizenden vrouwen met urineverlies

Ruim de helft van de volwassen vrouwen krijgt te maken met urineverlies, en een kwart van de vrouwen heeft er aanzienlijk last van. Anne Loohuis (UMCG/Faculteit Medische Wetenschappen) ontwikkelde een wetenschappelijk onderbouwde app waarmee vrouwen hun urineverlies onder controle kunnen krijgen met behulp van informatie en oefeningen.
WWW.RUG.NL/APP-INCONTINENTIE

Slimme innovaties voor de gezondheidszorg

Marleen Kamperman, hoogleraar polymeerchemie, onderzoekt materialen uit de natuur die als inspiratie kunnen dienen voor biomedische toepassingen – bijvoorbeeld spinrag en het zuigbuisje van een teek. Ze is ook wetenschappelijk directeur van het Health Technology Research and Innovation Cluster (HTRIC – spreek uit als ‘hattrick’), een Gronings samenwerkingsverband om innovatie in de gezondheidszorg te versnellen. In 2024 heeft het Ubbo Emmius Fonds (UEF) aan HTRIC 18,4 miljoen toegekend voor onderzoek voor de komende vijf jaar.
WWW.RUG.NL/INBEELD-MKAMPERMAN en interview op WWW.UEF.NL/NIEUWS/INSPIRATIE-UIT-DE-NATUUR.

FOTO ESTHER LUTGENDORFF

Drie zomerse boekentips van Joost Oomen

Een duik in een vijver in de regen van George Saunders

‘Saunders is schrijfdocent aan de universiteit van Syracuse in New York en natuurlijk zelf een heel goede schrijver. In dit boek pluist hij aan aantal korte verhalen uit, voornamelijk van Russische schrijvers. Als je wilt leren hoe korte verhalen werken, zonder dat je om je oren geslagen wordt met allerlei regeltjes en schema’s over wat je wel en niet moet doen, lees dan dit.’

De onzichtbare steden van Italo Calvino

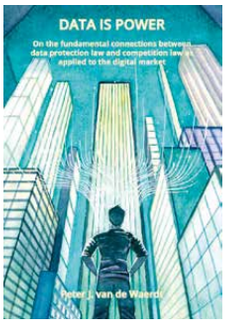
‘De premisse van dit boek is dat Marco Polo verslag doet van zijn reizen aan Kublai Kan, Keizer der Tataren. Hij vertelt over een heleboel steden, maar eigenlijk gaat het allemaal maar over één stad: Venetië. Omdat Marco Polo zo mooi kan vertellen, heeft de keizer dat niet door. Een heel mooie, poëtische raamvertelling.’

Marshmallow van Simone Atangana Bekono

‘Dit is haar nieuwste bundel. Simone is een goede vriendin van mij. We waren laatst nog samen in Zuid-Afrika om daar les te geven. Ze is gewoon een van de allerbeste dichters van Nederland.’

Losmaken van macht Big Tech

Hoe wapen je je tegen de macht van Big Tech? Een actuele en prangende vraag die ook binnen de RUG speelt. Recent ging er een petitie rond van een groep medewerkers die ervoor pleiten dat de RUG zich losmaakt van Google en Amazon. Peter van de Waerdt promoveerde in november vorig jaar op precies dit onderwerp. De veelzeggende titel van zijn proefschrift: *Data is power*. In Open Access te lezen via WWW.RUG.NL/LOS-VAN-BIG-TECH.

Focus op Brede Welvaart

‘Het gaat niet om gelijke kansen, het gaat om gelijke uitkomsten’, zegt Aleid Brouwers, bijzonder hoogleraar Brede Welvaart en Kansen (on)gelijkheid aan de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, in haar oratie. Ze roept op tot een fundamentele verandering in het economische denken waarin de traditionele focus op economische groei en het Bruto Binnenlands Product (BBP) vervangen wordt door het idee van ‘brede welvaart’ en ‘post-groei’. De link naar de oratietekst (open access) is te vinden op WWW.RUG.NL/ORATIE-ALEID-BROUWER.

Wegwijzer verstandelijke beperking en dementie

Het boek *Wegwijzer verstandelijke beperking en dementie: 100 praktijkvragen en antwoorden* is nu online en open access beschikbaar bij University of Groningen Press (UGP). Gratis downloaden op WWW.RUG.NL/WEGWIJZER-VERSTANDELIJKE-BEPERKING-DEMENTIE.
Het boek is geschreven door Alain Dekker, RUG-docent en -onderzoeker en hoofd van de afdeling Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) van Alliade.
WWW.RUG.NL/STAFF/A.D.DEKKER

FOTO ANP / HAROLD VERSTEEG

Muziekfestivals duurzamer maken

Elke zomer genieten honderdduizenden Nederlanders van muziekfestivals. **Kees Lamers** (39), duurzaamheidsmanager van MOJO Concerts, AFAS Live en de Ziggo Dome, dirigeert met collega's achter de schermen een symfonie van grondstoffen en energie.

Toen Kees Lamers Internationale Betrekkingen studeerde in Groningen kon hij nog niet bedenken dat hij ooit een dergelijke functie zou krijgen. 'Mijn studietijd was de mooiste én de ongelukkigste tijd van mijn leven. Mooi om de vrijheid, het feesten, de vele concertbezoekjes in VERA in de Oosterstraat. Ongelukkig omdat ik mezelf vaak in een lastig parket bracht door te weinig te studeren en te veel te drinken.'

Livemuziek

Lamers werkte als senior beleidsmedewerker bij de branchevereniging voor Nederlandse poppodia en festivals toen de rol van duurzaamheidscoördinator bij MOJO op zijn pad kwam. 'Mijn eerste reactie was: ik ben toch geen duurzaamheidsspecialist! Maar ze waren vooral op zoek naar iemand met expertise in het maken van beleid. Dat juridische en nerderige vind ik juist heel leuk.' Het hielp ook dat Lamers affiniteit had met livemuziek. 'Samen livemuziek luisteren is een diep menselijke behoefte, die al duizenden jaren bestaat. Het is zo belangrijk voor veel mensen! Begin mei trad Billie Eilish op in de Ziggo Dome. Veel fans waren hier al twee nachten van tevoren, om maar vooraan te kunnen staan. Dat vind ik fascinerend en absurd en met niets te vergelijken!'

Carpool-widget

Grote concerten en festivals zijn reusachtige logistieke operaties, waar ongelooflijk veel bij komt kijken. In 2030 wil de organisatie circulair en klimaatneutraal zijn. 'We kijken naar vijf gebieden: water, energie, eten en drinken, grondstoffen en materialen, en mobiliteit en transport. Mensen denken vaak dat de optredens de meeste energie kosten, maar die duren maar kort. Koelingen en het bereiden van eten, het vervoer en het kamperen: dat kost veel meer.

De grootste uitdaging is mobiliteit, al die tienduizenden mensen laten reizen. Onze invloed is beperkt, maar we doen ons best. We hebben een carpool-widget, touringcars stoppen voor de poort en we bieden pendelbussen aan vanaf stations. Campinggasten kregen vorig jaar op Pinkpop, Down the Rabbit Hole en Lowlands ook voor het eerst speciale recycle-vuilniszakken met verschillende kleuren. Dat werkte goed. Sowieso: het beeld dat zo'n festivalterrein als één groot Armageddon achterblijft klopt niet meer hoor! Het is wel belangrijk om alle maatregelen goed te faciliteren en er goed over te communiceren. We moeten het echt samen doen met de bezoekers en het ze zo makkelijk mogelijk maken.'

Uitzinnige mensenmassa

Privé probeert Lamers, in zijn huis in Amsterdam-Noord, ook duurzaam te leven. Een uitzondering maakt hij voor zijn hobby: analoge fotografie. 'Al die chemicaliën die in 100 jaar fotografie al zijn gebruikt, daar krijg ik wel een beetje buikpijn van. Het is tergend dat dingen die heel leuk zijn zo vaak gepaard gaan met negatieve impact.'

Waar is Lamers deze zomer zelf te vinden? 'Op zoveel mogelijk festivals en shows. Tegenwoordig vooral backstage. Bijvoorbeeld op het talud, bij de Alpha, dat is de grootste tent van Lowlands. Kijkend naar een uitzinnige mensenmassa, daar geniet ik van.'

SARA PLAT

Kleurplaat
Matthijs Platje

Matthijs Platje (1977), Artificial Intelligence 2010, maakte exclusief voor zijn mede-alumni deze kleurplaat van het Academiegebouw aan de Broerstraat 5.

Deze 'creative mastermind' heeft al vijftien boeken gepubliceerd, waaronder enkele kleurboeken, maar voornamelijk puzzel-kleurboeken (*Surprise Coloring*), waarbij je pas ziet wat het onderwerp is wanneer een groot deel al is gekleurd. Zie **www.teledo.eu**.

Ook het leven van Platje is kleurrijk te noemen: na mavo, havo en vwo studeerde hij aan de RUG af in de kunstmatige intelligentie en sloeg aan het reizen. In Iran ontmoette hij zijn vrouw Fareeba Sheedfar, die later in Groningen haar PhD behaalde op onderzoek in het UMCG. Ook met haar – en nu ook met hun dochtertje – reist hij veel. Beiden hebben voorlopig de wetenschap vaarwel gezegd om zich professioneel te richten op yogalessen en -retraites (zij) en het maken van kleurboeken, voornamelijk met AI (hij).

Op dezelfde manier als de kleurplaat hiernaast maakte Platje een heel kleurboek met prenten uit de stad Groningen: *Kleurrijk Groningen*. Het is à € 12,99 verkrijgbaar bij de VVV in het Forum Groningen of te bestellen via **www.groningenstore.nl/products/kleurboek-groningen**.

Universiteitsbibliotheek

Het nut van een historische landschapsblik

‘Het landschap is een van onze waardevolste cultuurschatten’

Theo Spek bij een pingo

FOTO NIENKE BEINTEMA

In maart verscheen een dik handboek over de zeventien landschappen van Nederland, vanuit historisch perspectief. Die blik is júist in het heden onontbeerlijk, betoogt RUG-hoogleraar **Theo Spek**, die het handboek samenstelde. Midden in het Drentsche Aa-gebied geeft hij graag tekst en uitleg. ‘De goede weg is ingezet. Er lopen prachtige initiatieven.’

NIENKE BEINTEMA

WWW.RUG.NL/RESEARCH/KENNISCENTRUM-LANDSCHAP

Een vuistdik boek waaruit je alle kennis wel zó in je hoofd zou willen gieten. Een masteropleiding die je zelf wel gedaan zou willen hebben, als die er in jouw tijd al was geweest. En een Kenniscentrum dat academisch én toegepast onderzoek doet, zichzelf bedruipt en ook nog geld oplevert voor de universiteit en voor studentenexcursies. Het is allemaal het levenswerk van Theo Spek, hoogleraar Landschapsgeschiedenis aan de RUG.

“Nou ja, van mij en mijn collega’s. We doen het als team”, benadrukt Spek. “En levenswerk, dat klink alsof ik kláár ben. Maar er is nog zoveel te doen. Ik kan voorlopig echt nog niet met pensioen.”

We zitten op het terras van het pas geopende bezoekerscentrum van Nationaal Park de Drentsche Aa. Het ligt net ten oosten van Assen, aan het Deurzerdiep: een van de tientallen beken die uiteindelijk samenvloeien tot de Drentsche Aa. Dit is het landschap waarin Spek al onderzoek doet sinds 1986, en waaraan hij diep verknocht is geraakt.

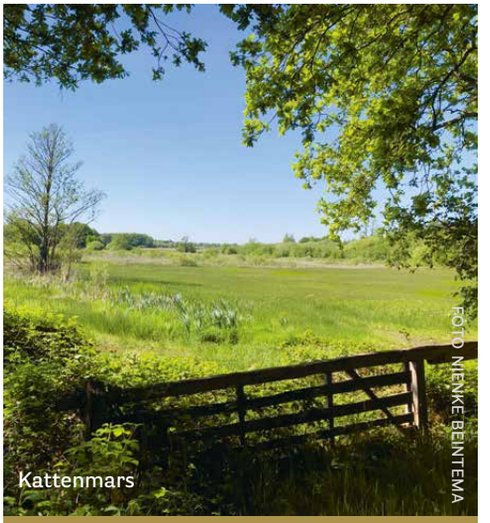
De master Landschapsgeschiedenis en het Kenniscentrum Landschap bestaan sinds 2010, toen Spek hoogleraar werd. Maar het handboek *Landschappen van Nederland* is gloednieuw: het verscheen dit voorjaar. Het boek beschrijft de opbouw en menselijke ontstaansgeschiedenis van de zeventien Nederlandse landschappen, “van het Drentse esdorpenlandschap tot de Zeeuwse zeekleipolder, en van de Hollandse veenweide tot het Limburgse lössplateau”.

Waarom dit boek?

“Het landschap is een van de meest waardevolle cultuurschatten van ons land. Net zo waardevol als de schilderijen van de grote meesters, zou ik wel durven stellen. Het landschap is het resultaat van een wisselwerking tussen mens, natuur en de fysische ondergrond die al duizenden jaren bestaat. Wij als mensen zijn altijd nauw verbonden geweest met ons landschap. Ons landgebruik en onze ruimtelijke inrichting zijn altijd afhankelijk geweest van wat bodem en water mogelijk maakten, en vaak ook ónmogelijk maakten.”

Tegenwoordig is dat toch veel minder zo?

“Nou, dat is wat veel mensen denken. Wij hebben onszelf in de laatste eeuwen buiten de natuur geplaatst, of liever gezegd erboven. We dénken dat we ons door onze technische vooruitgang hebben onttrokken aan de invloed van bodem en water. Maar nu blijkt natuurlijk steeds duidelijker dat dat helemaal niet zo is. Bijna alle grote uitdagingen waarvoor we gesteld staan, van de landbouw- en de energietransitie en de woningbouwopgave tot droogte, wateroverlast en de achteruitgang van de biodiversiteit – álles hangt samen met hoe wij omgaan met de ondergrond en met de natuur.”

Kattenmars

FOTO NIENKE BEINTEMA

Theo Spek (1963) studeerde bodemkunde in Wageningen en promoveerde daar in 2004 op het proefschrift *Het Drentse esdorpenlandschap: een historisch-geografische studie*. Hij werkte bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) en is sinds 2010 hoogleraar Landschapsgeschiedenis aan de RUG en mede-oprichter en hoofd van het Kenniscentrum Landschap. Spek is (mede)auteur van vele boeken en samensteller van *Landschappen van Nederland – Handboek voor de geschiedenis van onze leefomgeving*, dat veel aandacht kreeg in de landelijke pers.

Dus als we die problemen willen oplossen...

“... dan moeten we precies weten hóe dat landschap zich in die duizenden jaren heeft ontwikkeld, en wat daarin de rol van de mens is geweest. Je kunt die hedendaagse problemen niet oplossen zonder diepgaande kennis van het verleden. Wat je nodig hebt is wat wij een landschapsbiografie noemen: een analyse van waarom mensen op een bepaalde plek zijn gaan wonen, hoe zij het landschap stap voor stap naar hun hand hebben gezet en welke sporen dat in heeft achtergelaten. Alleen als je dat alles goed in de gaten hebt, kun je daar nú scherp op reageren.”

Geef eens een voorbeeld? Hoe kijk jij hier naar dit landschap?

Met een brede armzwaai: “Daarginds ligt de es, aangelegd op een keileemplateau uit de laatste ijstijd. Op die es hadden de boeren hun akkers, die ze steeds ophoogden met mest uit de potstal. De bewoning ligt hier al sinds de Bronstijd, zo’n 1500 voor Christus, op de westrand van dit plateau. En achter de boerderijen zie je dat het landschap lager wordt, richting het beekdal, waar ze hun vee lieten grazen. Het is niet voor niets dat ze deze rand uitkozen voor al die esdorpen: dit is tot op de dag van vandaag een perfecte locatie.”

Het nieuwe boek is geschreven door tientallen auteurs. Waarom is dat?

“Ten eerste omdat ik dit qua hoeveelheid werk nóóit in mijn eentje had kunnen doen.” Spek lacht hartelijk. “Maar ook omdat dit bij uitstek interdisciplinair werk is. Je hebt archeologen nodig die meedoen, fysisch geografen, hydrologen, ecologen, historici... En dan heb je landschapshistorici nodig, zoals ikzelf, om dat allemaal bij elkaar te brengen en die samenhang te ontdekken en te duiden. Want om een brug te bouwen, heb je specialistische pijlers nodig, maar ook mensen die de bogen ertussen maken.”

En die mensen leid jij nu ook op.

“Ja. Meteen bij mijn aanstelling in 2010 ben ik begonnen een interdisciplinaire masteropleiding op te zetten. Iedereen kan die doen,

vanuit hbo of bachelor. In een jaar tijd krijgen de studenten alle basiskennis die ze nodig hebben. En we gaan elke week op excursie, om al die landschappen te bekijken. Geweldig leuk: je leert elkaar meteen heel goed kennen. De sfeer is heel goed. De studenten doen tijdens veldweken ook zelf onderzoek: grondboringen, archeologisch onderzoek, archiefwerk, mensen interviewen. Al die technieken leren ze, tot het ontcijferen van 17de eeuwse handschriften aan toe."

Is er wel vraag naar academici die zó breed zijn opgeleid?

"Jazeker! Tot nu toe kon 100 procent van mijn studenten meteen aan het werk. Ze zitten nu overal, en ze vormen samen een fantastisch netwerk van mensen die op deze manier naar landschappen kijken. Bij gemeenten, provincies, waterschappen, bedrijven, organisaties voor erfgoed-, natuur- en landschapsbeheer... En de organisaties die zelf geen landschapshistorici in dienst hebben, die zetten nu opdrachten bij ons uit, bij ons Kenniscentrum Landschap. Met het geld dat we daarmee verdienen, kunnen we nieuw onderzoek doen en excursies betalen voor onze studenten. En een deel vloeit naar de faculteit."

De koffie is op, en Spek wil dolgraag nog even zijn geliefde beekdal laten zien. We lopen het natuurgebied Kampsheide in, tussen Deurze en Balloo. "Hier stonden in de middeleeuwen de erven Kamps en Weyteren", wijst Spek. "Kijk, daar zie je nog de sporen van de houtwallen die de landerijen van elkaar scheidden." We lopen over een zandpad naar het noorden. Links ligt een vochtig grasland dat afloopt naar het Deurzerdiep. 'Kattenmars', staat er ingekerfd op een bordje op het houten hek. "De term 'kat' stond vroeger voor slecht, onbruikbaar land", vertelt Spek, "feitelijk net zoals 'De Onlanden'. En 'mars' is afgeleid van het Germaanse woord *mar*, 'water'. 'Kattenmars' betekent dus 'overstroomd land van slechte kwaliteit'. Die naam is recent opgedoken uit oude geschriften, en Staatsbosbeheer heeft die nu weer in ere hersteld."

Aan de rechterkant is de grond duidelijk hoger. We passeren een schapenhek en lopen een stuk droge heide op, met reusachtige jeneverbesstruiken. Aan de rand ligt een rij hoge grafheuvels. "Die komen uit de Midden-Bronstijd. Die kleine heuveltjes daar, die zijn wat jonger: dat zijn urnenveldjes. Eromheen zie je nog de resten van walletjes van *Celtic Fields,* prehistorische akkers. Tegenwoordig grazen hier jaarrond schapen, om het gebied open te houden. Prachtig toch, dat zoveel eeuwen cultuur en natuur hier bij elkaar komen?"

We lopen tussen de jeneverbesstruiken door en kijken uit over een prachtig rond meertje. Het is het overblijfsel van een pingo: een tientallen meters hoge, opgevroren ijslens uit de laatste ijstijd, die na het smelten een met water gevulde krater achterliet. Spek: "Ik kan me zo voorstellen dat die Bronstijdmensen precies op deze plek hebben gestaan, en óók zo hebben genoten van dat landschap. En kijk, daarachter, daar ligt weer zo'n hoge es. Die boer die daar nu rijdt met zijn tractor, die ploegt de kern van die es al voor de tweeduizendste keer. Fascinerend, toch, om dat te bedenken?"

Drentsche Aa bij het Schipborgsche Diep

FOTO HARRY COCK

Hoe kwam jij eigenlijk hier in het noorden terecht?

"Ik had bodemkunde gestudeerd in Wageningen. Ik wilde graag promotieonderzoek doen naar historische landschappen. Mijn hoogleraar zei: zoek maar een zandgebied uit. Er werd op dat vlak nog weinig gedaan in Nederland. Ik koos het Drentse esdorpenlandschap, omdat ik het hier zo mooi en interessant vond. De eerste maanden woonde ik boven het café in Balloo. Heel handig was dat: dan kon ik heel makkelijk praten met al die dorpelingen en die boeren. Zo heb ik deze streek van binnenuit leren kennen. Vervolgens kreeg ik een baan bij de Afdeling Landschap van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) in Amersfoort. En niet veel later werd ik gebeld, door de RUG, of ik daar wilde komen werken. Dat werd eerst een bijzonder hoogleraarschap, één dag in de week, vanuit het RCE. Later werd het een volledige leerstoel en ben ik met mijn gezin hierheen verhuisd. Dat was in 2010. Een *move* waar we nooit spijt van hebben gehad."

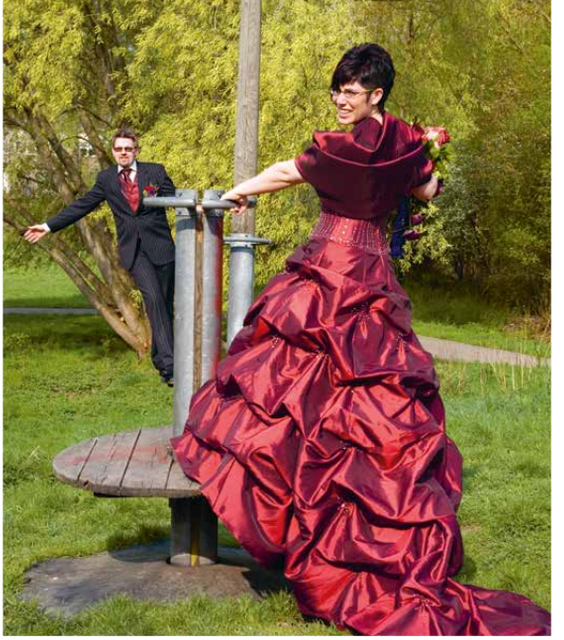
Je hebt in die tijd je vakgebied in aanzien zien groeien. Maar tegelijkertijd blijven we maar worstelen met die grote opgaven...

"Ja, het is een lange weg met veel tegenkrachten. Maar er is veel gaande, en de goede weg is ingezet. Landschap is het nieuwe toverwoord, zo lijkt het wel. Er lopen prachtige initiatieven, ook in de landbouw, met jonge boeren die willen werken aan een biologisch gezonde bodem. En in al die sectoren zijn er veelbelovende proefprojecten. Als die gaan doorwerken, dan komt het allemaal wel goed. Dat duurt natuurlijk lang, en dit kabinet zit nog een beetje op een ander spoor. Maar op termijn komt dat zeker goed."

Je bent wel een optimist?

"Jazeker. Veel mensen zijn te fatalistisch, maar dan houdt alles op. En het is vaak ook gewoon niet wáár, wat ze zeggen. Er zijn de afgelopen jaren zóveel goede plannen gesmeed op het terrein van gebiedsgericht werken. Die plannen liggen bij elke provincie klaar, en van links tot rechts is iedereen daar enthousiast over. Als je góed met zijn allen nadenkt, en dan durft te kiezen voor die integrale benadering, dan kun je zóveel problemen oplossen. En het hoeft natuurlijk niet morgen af, hè. Het is prima als daar twintig, dertig jaar overheen gaat. Als je het maar samen aanpakt, en het niet van bovenaf oplegt. Als RUG leiden we de jonge deskundigen op die dat in de nabije toekomst gaan waarmaken."

DE LIEFDE VAN

ESTHER VERTELMAN (45) & PETER DIJKSTRA (46)

ESTHER VERTELMAN (45)
scheikunde MSc 1998-2004, daarna promotie (2009), projectleider internationale accreditaties Faculteit Economie en Bedrijfskunde RUG

PETER DIJKSTRA (46)
scheikunde MSc 1998-2005, promotie in 2017, research technician bij Polymeerchemie RUG

ELLIS ELLENBROEK

Relatie sinds: 17 december 1998, kerstdiner Chemische Binding / getrouwd: 17 april 2009 / gezin: dochter Bente (13)

‘Zijn mailtje na de kerstvakantie van 1998 vond ik schattig. We hadden net voor Kerst gezoend, maar Peter wist niet of we verkering hadden. Hij schreef dat hij dat niet rechtstreeks durfde te vragen. In reactie op die mail vroeg ik hem te eten. We hebben samen gekookt. Daarna zijn we nooit meer uit elkaar geweest.

Ik had Peter in de KEI-week al gezien. Hij zat in mijn KEI-groep. Toen vond ik hem irritant, een betweter. Maar dat ik het maar een dag heb volgehouden met dat groepje kwam niet door Peter, maar doordat de KEI-leiders Vindicaters waren. Van Vindicaters moest ik toen al niks hebben.

Peter vroeg me ten huwelijk met een zelf geknutseld Lego-doosje. Twee poppetjes die op ons leken hielden een verlovingsring vast.

Hij is van de maffe acties. En hij mag me graag plagen. Niet iedereen zal er de grap van inzien dat hij bijvoorbeeld allerlei Valentijnsrotzooi voor me koopt. Chocola met “Ik houd van jou”. Of van die hartjesvormige kaarsen van de Xenos die verschrikkelijk stinken. En dan een dag later, als ze voor de helft van de prijs zijn.

Met de geboorte van Bente was Peter de rots in de branding. Ik had veel bloed verloren. Mijn placenta moest operatief verwijderd worden en ik moest een week in het ziekenhuis blijven. Terwijl ik op apegapen lagen op de kraamafdeling, lag Bente op neonatologie in een heel andere vleugel. De week erna heeft Peter thuis alles op zich genomen. Ik moest in bed blijven en mocht bijna niks.

Tijdens mijn promotie heb ik veel gedoe gehad met mijn promotor. Ik ben erg van strak, deadlines en planning. En de promotor was verre van dat. Dat was frustrerend af en toe. Als ik weer eens in de stress zat, maakte Peter me rustig. Hij kan me terugbrengen naar waar het om gaat. Even met hem knuffelen is vaak al genoeg en dan komt het wel weer goed.

Maar als ik de kamer binnenstorm en begin op te ruimen, wordt hij chagrijnig. En hij is ook graag alleen. Bente en ik weten dat we hem soms even met rust moeten laten.’

‘De eerste maand in Groningen was rottig voor mij. Mijn moeder overleed. De eerste colleges gingen niet fantastisch. En toen kwam het practicum. Vier weken lang acht uur per dag in het lab en ’s avonds nog verslagen schrijven. En ook aardig wat taart eten met onze groep waar Esther ook in zat. De regel was dat als je in het lab iets liet vallen je een streepje achter je naam kreeg. Bij drie streepjes moest je trakteren. Iedereen liet constant dingen vallen.

De laatste donderdag voor Kerst dat eerste jaar hadden we een kerstdiner van onze studievereniging de Chemische Binding, in de kantine. Daarna gingen we de stad in. Volgens mij naar d’Ouwe Brandweer. Daar is onze eerste zoen geweest.

Esther heeft alles op de regel, ik ben een chaoot. Zij voegt structuur toe aan mijn leven. Ik pak iets op en halverwege vind ik iets anders toch belangrijker. De zolder moet bijvoorbeeld nog af. Schilderen. Paar plankjes. Maar dat kan ook op een regenachtige dag, vind ik steeds. Esther is degene die mij soms een schop onder mijn kont geeft.

Bij haar geboorte werd onze Bente afgevoerd naar de baby intensive care. Mijn vrouw ging de andere kant op, naar een heel andere vleugel. Daar stond ik. Ik ben maar achter die kleine aan gegaan. Bente was omstrengeld met de navelstreng. Het is altijd al een acrobaat geweest. Tegenwoordig turnt ze in de 3e divisie jeugd. Ze heeft pas een gouden medaille gehaald op de balk.

Toen ik in 2023 met haar naar ouder-kind-turnen ging wilde ik beslagen ten ijs komen. Ik meldde me bij studententurnvereniging STUGG. Als medewerker van de RUG kun je daar ook bij. In hun omschrijving stond: We leren je de handstand en de koprol. Dat leek me een prima niveau. Maar toen kwam ik daar, liep er een dame met een springplank. Zij sleepte die plank naar een balk, nam een aanloop, en sprong met een salto op die balk. Ik dacht: O no, dat is wel van een andere orde. Ik heb uiteindelijk een jaar geturnd, tussen meiden en jongens van 20, 25 jaar.’

FOTO DAAF BORREN

Afrika is meer dan hemel of hel

BERT PLATZER

ONDERZOEK

WWW.DAAFBORREN.COM/THEBRIGHTCONTINENT

Oud-correspondent en schrijver Daaf Borren pleit voor een genuanceerdere kijk op Afrika. In zijn boek *Het continent van de toekomst* laat hij Afrikaanse jongeren aan het woord over hun land en hun kijk op de wereld. Daar kan Europa nog veel aan hebben.

Handen omhoog wie bij 'Afrika' denkt aan oorlog, honger en armoede. Niemand? Dan zijn het zeker beelden van paradijselijke kusten, ongerepte wildparken en eindeloze woestijnen die opborrelen? Precies deze zwart-witvisie op Afrika stelt Daaf Borren ter discussie in *Het continent van de toekomst.* In zijn boek laat hij Afrikaanse jongeren aan het woord over uiteenlopende thema's, zoals de klimaatverandering, migratie, delfstoffen en de invloed van Rusland en China.

Ook Borren had ooit een eenzijdige kijk op Afrika. 'Mijn interesse voor Afrika kwam op de middelbare school vanuit het gevoel dat ik mensen wilde helpen. Ik dacht dat iedereen in Afrika zat te wachten op de hulp van een barmhartige westerling. Dat beeld begon tijdens mijn studie in Groningen al te kantelen en is helemaal veranderd in de zeven jaar die ik als journalist over het continent heb gereisd. Voor veel Europeanen is Afrika nog steeds de hemel of de hel, maar ik zit ertussenin, in het grijze gebied. En dat is veel interessanter.'

Eurocentrisch

Dat Borren voor zijn boek alleen met jongeren sprak, hangt samen met de gemiddelde leeftijd in Afrika: die schommelt rond de twintig. 'Die jongeren zijn vrijwel allemaal met internet en een mobiele telefoon opgegroeid, net als wij. Ze zijn heel erg begaan met wat er in de wereld gebeurt en de gesprekken die ik met ze voer zijn ontzettend leerzaam. In het boek ga ik met ze in gesprek om van hen te horen hoe ze graag zouden zien dat de uitdagingen in hun land worden aangepakt. De conclusie van mijn boek is

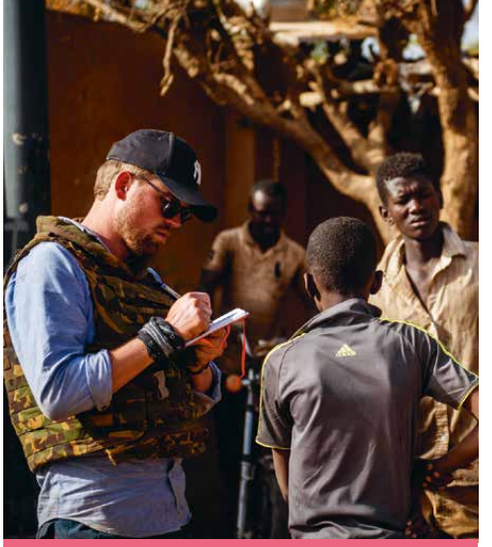
ook dat we beter moeten gaan luisteren naar die jongelui. Ik hoop dat mensen na het lezen een andere bril opzetten als ze naar Afrika kijken. In het Westen kijken we namelijk heel eurocentrisch naar het globale zuiden en dus ook Afrika. Dan kun je zo'n continent niet goed begrijpen.'

Rwandese dictator

In Mali sprak Borren bijvoorbeeld met jongeren over de toenemende kritiek op het westen en Frankrijk in het bijzonder. 'In Afrika zijn ze de westerse betutteling een beetje beu. *Westsplaining* noemen ze dat. Dus dat wij ze voorhouden hoe ze hun democratie moeten inrichten en sancties opleggen als ze dat niet doen. Jongeren in Mali vertelden me dat het zwaaien met een Russische vlag eerder een stem tegen Europa is dan steun voor Poetin. En het zit veel Afrikanen dwars dat we Afrikaanse landen wel vragen om Poetins invasie in Oekraïne te veroordelen, maar de Rwandese dictator Paul Kagame de hand boven het hoofd houden als hij Oost-Congo binnenvalt.'

Afrikaanse fotografen en journalisten

Om een begin te maken met een gelijkwaardiger omgang met het Afrikaanse continent runt Borren sinds 2017 het platform The Bright Continent, waarop hij Afrikaanse fotografen, journalisten en schrijvers heeft verzameld. 'Nederlandse en Vlaamse ngo's die vaak westerse fotografen invliegen naar Afrikaanse landen probeer ik te koppelen aan plaatselijke fotografen en journalisten. Die kunnen het wat mij betreft net zo goed of zelfs beter dan wij.'

Daaf Borren (1989) behaalde aan de RUG een bachelor International Relations and Affairs, een master International Security en een minor Media and Journalism. Na zijn studie werkte hij zeven jaar als correspondent in Afrika voor onder andere *De Groene Amsterdammer, MO* Magazine*, Al Jazeera en Radio 1. Zijn boek, *Het continent van de toekomst. Jongeren over Afrika*, verschijnt 19 augustus bij Uitgeverij Pluim.

'In Afrika zijn ze de westerse betutteling een beetje beu'

Ook hoopt Borren in de toekomst Afrikaanse journalisten als correspondent naar Europa te kunnen halen. 'Die zijn er eigenlijk niet, maar dat zou heel interessant zijn. Wij zijn er wel om verslag te doen van de ellende in Afrika, maar ik zou ook wel eens willen zien hoe Afrikaanse correspondenten verslag doen van het kabinet dat Nederland heeft. Ik denk dat dat voor meer balans en gelijkwaardigheid zou zorgen.'

Op gelijkwaardige basis

En dat is iets waarbij volgens Borren niet alleen Afrika, maar ook Europa is gebaat. 'Zou het met Poetin in het oosten en Trump in het Witte Huis niet goed zijn om eens over de slotgracht die de Middellandse Zee is naar het zuiden te kijken hoe we elkaar kunnen versterken, op gelijkwaardige wijze? In Europa vergrijzen we en de beroepsbevolking in Afrika groeit alleen maar. De regenwouden in het Congobekken zijn onmisbaar voor de opslag van CO_2. Die kun je redden door op duurzame wijze met toerisme de welvaart te verhogen. Met zonne-energie kun je in Noord-Afrika veel energie opwekken en daarmee bijvoorbeeld groene waterstof voor Europa maken. Zo zijn er heel veel kansen voor onze continenten als we samen, op gelijkwaardige basis optrekken.'

VARIA

FOTO LEONI VON RISTOCK

De verliezers van onze huidige landbouw

Akkerbouwsystemen waren vroeger heel divers, met allerlei verschillende gewassen en daardoor een schat aan biodiversiteit,' vertelt ecoloog Raym ond Klaassen van de Faculty of Science and Engineering. Maar boeren telen tegenwoordig nog maar een beperkt aantal gewassen, met alle gevolgen van dien voor de dieren die er leven. Hij onderzoekt welke aanpassingen boeren zouden kunnen doen zodat de grootste verliezers van onze huidige landbouw, zoals de veldleeuwerik, er beter van worden. Lees de drie artikelen over onderzoek naar duurzame landbouw aan de RUG – ook over een gezonde bodem en zelfredzame planten – op WWW.RUG.NL/3-DUURZAMELANDBOUW.

De Canadees-Nederlandse politiek econoom **Malcolm Campbell-Verduyn** is gefascineerd door cryptovaluta's. Onder de Amerikaanse president Donald Trump zijn de remmen los, zegt hij. Tegelijkertijd was de econoom zelf als adviseur betrokken bij de cryptomunt Ada.

Teugels los voor de cryptomunt

JURGEN TIEKSTRA

ONDERZOEK

Malcolm Campbell-Verduyn, universitair docent in de internationale politieke economie, is een geboren Canadees. Hij promoveerde aan de McMaster University in de stad Hamilton, vlakbij Toronto en ging vanwege de Nederlandse achtergrond van moeder Verduyn als uitwisselingsstudent naar de Universiteit van Amsterdam, voor een jaar. Die periode bond hem nog meer aan zijn moeders land, want hij ontmoette er zijn latere Nederlandse vriendin en vond er na zijn promotie werk aan de Rijksuniversiteit in Groningen.

Waterscheiding

Die tijd in Amsterdam – en in Leiden, waar hij zijn master political science behaalde – vormde hem persoonlijk én academisch. Hij studeerde af in 2008, toen de financiële crisis overwaaide vanuit de VS. Voor hem was die periode een waterscheiding. 'Zeer zeker. Enorm. Voor die tijd verdiepte ik me meer in handelsconflicten: ik deed mijn master bij de Wereldhandelsorganisatie, en hield me bezig met de handel in biotech en genetisch gemodificeerde organismen. Maar toen de financiële crisis uitbrak... *Wow*, je kunt zo'n gebeurtenis niet negeren, toch? Ik raakte enorm geïnteresseerd in het financiële systeem, maar ook in wat toen opborrelde als "het alternatief". Ik zet dat tussen aanhalingstekens, omdat het vooral een poging is gebleken om via cryptomunten te ontsnappen aan het financiële systeem.'

Cryptomunten serieus nemen

'Eerst kwam natuurlijk Bitcoin, en daarna al die andere varianten. Ik denk dat ik een van de eersten was die cryptomunten academisch serieus begon te nemen, op een aantal computerwetenschappers en ook juristen na. Binnen de sociale wetenschappen dachten veel mensen: dit is een voorbijgaande trend, over vijf jaar heeft niemand het er meer over, verspil er je postdoc-onderzoek vooral niet aan. Gelukkig heb ik daar niet naar geluisterd, want als onderwerp van studie zijn cryptomunten een *gift that keeps on giving*.'

FOTO REYER BOXEM

Malcolm Campbell-Verduyn (1984) is universitair docent in de vakgroep internationale politieke economie van de faculteitsafdeling International Relations and International Organization.
In april was hij één van de opstellers van een open brief aan het universiteitsbestuur: een oproep om op termijn niet meer afhankelijk te zijn van Amerikaanse bedrijven als Google en Microsoft voor onder andere beeldbellen, email en tekstverwerking. De RUG zou samen met andere universiteiten data-autonomie moeten nastreven.

'Zelf voelde ik me ook aangetrokken tot het alternatief dat cryptomunten boden. Het heeft iets aantrekkelijks: het beginnen van je eigen gedecentraliseerde financiële systeem op een moment dat het normale financiële systeem spectaculair gefaald heeft. Maar als je daaraan voorbij probeert te kijken, zie je al snel dat cryptomunten niet zo mooi zijn als ze lijken. Sommige problemen hadden voorzien kunnen zijn als de ontwerpers, die niet zo vaak een cursus sociale wetenschappen hebben gedaan, iets meer bewustzijn hadden gehad van de samenleving, overheidsregulering en de wet.' Cryptomunten maken het mogelijk betalingen te doen buiten het bancaire systeem om. Maar dat heeft schaduwzijden, namelijk een groter risico op speculatie, oplichting, financiering van verboden zaken, en grote waardeschommelingen. Hier komt nog bij dat het digitaal creëren van cryptomunten bijzonder veel energie kost.

Slecht beleid

Malcolm Campbell-Verduyn schreef er meerdere artikelen over, waaronder nu in een nieuw boek met de naam *Ineffective Policies: Causes and Consequences of Bad Policy Choices*, een bundel academische artikelen samengesteld met twee mede-onderzoekers uit Canada. De drie delen de overtuiging dat ze als wetenschappers normatief bezig mogen zijn, schrijven zij in de introductie. Dat betekent dat Campbell-Verduyn en co voorbeelden bespreken van wat zij 'slecht beleid' noemen. Zij zien daar twee varianten van: ofwel overheidsbeleid dat bijvoorbeeld economisch op zichzelf best succesvol kan zijn, maar alsnog negatieve gevolgen heeft voor het milieu, ofwel overheidsbeleid waarvan empirisch bewezen vaststaat dat het niet werkt.
De geboren Canadees Campbell-Verduyn zelf belicht in het boek het Amerikaanse beleid ten aanzien van de cryptomunten die na 2008 opkwamen, als paddenstoelen na een regenbui. Bitcoin kent zijn oorsprong in een paper uit datzelfde jaar, geschreven door ene Satoshi Nakamoto. 'We weten nog steeds niet wie daarachter schuilgaat. Het is een

FOTO ANP / SIPA USA

van de grote mysteries, vergelijkbaar met de kunstenaar Banksy. Er lopen zelfs rechtszaken over. Er is bijvoorbeeld een Australische man die beweert dat hij Satoshi Nakamoto is. Want wie Satoshi ook mag zijn: hij heeft, of zij hebben, veel bitcoins op zijn of hun naam staan. Dus als je juridisch kunt bewijzen dat jij Satoshi bent, dan kun je zeker een hypotheek krijgen, of een lening voor een privé-jet, en dat soort dingen.'

Welwillende houding

Campbell-Verduyn beschrijft dat de Amerikaanse overheid jarenlang tweeslachtig omging met Bitcoin en andere cryptomunten, terwijl van oudsher er juist een harde aanpak gold voor bedreigers van de Amerikaanse dollar. Dat ondervonden elektronische munten als E-Gold, Liberty Reverse en Facebooks valuta Libra wel. Het verschil is dat onder Bitcoin een nieuwe techniek schuilt: blockchain, een nieuw soort database van transacties. Die technische innovatie was interessant, en reden voor een welwillender houding.

De harde aanpak bleef wel nog overeind als het ging om de Amerikaanse veiligheid, zoals terrorismefinanciering met cryptomunten. Maar het toezicht op speculatie, oplichting en handel was minder groot. Uiteindelijk kwam er zelfs een Blockchain Caucus in het Amerikaanse Congres, met politici die campagne voeren vóór de cryptomunten en ook geld krijgen uit de industrie.

Trump

Ten langen leste, in 2023, werden de teugels alsnog flink aantrokken. Maar een jaar later won Donald Trump de presidentsverkiezingen. 'Het is erger geworden, veel erger,' zegt Campbell-Verduyn. 'De Amerikaanse regering leidt de oplichting nu zelf. Ik bedoel: Trump heeft nu zijn eigen *meme coin*, evenals zijn vrouw. (Een *meme coin* is een cryptomunt die een vaak minder serieuze ontstaansgeschiedenis heeft dan andere cryptomunten. *JT*) Mensen steken daar miljoenen in om binnen Trumps bereik te komen. In feite gaat het om omkoping via zijn cryptomunt. Niet alleen heeft de Amerikaanse regering de handhaving stopgezet, maar ze zijn zelf in het spel gestapt.'

'De Amerikaanse regering leidt de oplichting met cryptomunten nu zelf'

'In mijn ogen heeft het alleen maar zover kunnen komen door slecht beleid van de vorige Amerikaanse regeringen, een beleid dat niet helder had wat het wilde bereiken behalve het stimuleren van innovatie.'

Tulpenmanie

De cryptovaluta's vormen nu een financiële zeepbel, zegt Campbell-Verduyn, vergelijkbaar met de tulpenmanie uit de zeventiende eeuw. Dat weerhoudt hem er niet van zelf betrokken te zijn bij zo'n digitale munt, namelijk bij de cryptovaluta Ada. Ada is gebaseerd op het gedecentraliseerde blockchain-ecosysteem Cardano. 'De laatste paar jaar gaf ik als governance-expert advies bij het opstellen van een grondwet. Die grondwet is eerder dit jaar gepubliceerd en vond ik een fascinerend experiment met digitale governance. 'Mijn belangrijkste drijfveer om hieraan mee te doen, is om van nabij vorm te helpen geven aan een industrie die volwassen wordt en zichzelf probeert te reguleren.'

VOLG ONS OP

Alumni – University of Groningen | Alumni – University of Groningen

alumniuniversityofgroningen | rugconnect.rug.nl

FOTO CORNÉ SPARIDAENS

Khalaf Alkhalaf Alumnus van het Jaar 2025

Khalaf Alkhalaf is verkozen tot de nieuwe Alumnus van het Jaar van de RUG. Hij krijgt de prijs voor zijn inzet voor een goede opvang en begeleiding van vluchtelingen in Nederland en de inspirerende manier waarop hij zijn ervaringen en kennis deelt met vluchtelingen, studenten en professionals als COA- en politiemedewerkers. Alkhalaf (1988) is teamleider bij VluchtelingenWerk Nederland. Tien jaar geleden ontvluchtte hij Syrië na een ontvoering door IS. Het was voor hem onmogelijk daar zijn werk als verpleger in een kinderziekenhuis voor Artsen Zonder Grenzen voort te zetten. In Nederland leerde hij in korte tijd Nederlands en Engels en behaalde hij aan de RUG zijn Bachelor Midden-Oosten studies (2021) en Master International Relations (2022). Als teamleider is hij inmiddels een belangrijk aanspreekpunt voor nieuwe vluchtelingen, die hij wegwijs maakt, een luisterend oor, hoop en inspiratie biedt en op het hart drukt de regie te houden over hun eigen leven. Ook geeft hij gastlessen, bijvoorbeeld aan studenten medische sociologie over de impact van asielopvang op de geestelijke gezondheid van vluchtelingen. Tijdens de Opening van het Academisch Jaar, op 1 september a.s., zal Alkhalaf een van de sprekers zijn en in de herfsteditie van *Broerstraat 5* komt een uitgebreid interview met hem. In het aprilnummer van 2023 van *Broerstraat 5* (WWW.RUG.NL/BROERSTRAAT5) verscheen al eerder een interview met Alkhalaf.

RUGconnect – nieuw alumniplatform

RUGconnect is het nieuwe online platform voor alumni, RUG-medewerkers, studenten en bedrijven. Via RUGconnect brengen we de leden van onze academische gemeenschap met elkaar in verbinding: van studenten en alumni tot RUG-medewerkers, studieverenigingen en bedrijven. Je kunt er je netwerk vergroten, op zoek gaan naar interessante vacatures of stageplekken, evenementen delen en bijwonen, in contact komen met andere professionals binnen jouw vakgebied, samenwerkingen met het werkveld verkennen of waardevolle herinneringen ophalen met oud-studenten.
Voor alumni is RUGconnect nu ook beschikbaar.

Ga naar **RUGCONNECT.RUG.NL** of gebruik de QR-code en maak een account aan.

Lucas Vos nieuwe voorzitter Ubbo Emmius Fonds

Lucas Vos (1967) is de nieuwe voorzitter van het Ubbo Emmius Fonds (UEF). Hij volgt Stef Kranendijk op, die als bestuurslid en voorzitter jarenlang verbonden is geweest aan het UEF en het alumninetwerk Zuid-Holland. Vos studeerde economie aan de RUG en volgde daarna studies aan Instead, Harvard, Singularity en Comenius. Hij is per 1 april 2025 voorzitter RvT/RvC van de ANWB. Daarnaast is hij voorzitter RvT van het Aidsfonds. Vos heeft een lange carrière in de scheepvaart en logistiek, was van januari 2022 tot juni 2023 lid van de Eerste Kamer namens de VVD en, onder meer, CEO Stolt Tankers en Royal Flora Holland, en lid RvT bij het Jeroen Boschziekenhuis en de Koninklijke Wagenborg. De RUG en het UEF zijn Stef Kranendijk buitengewoon dankbaar voor zijn jarenlange intensieve betrokkenheid bij de universiteit en het fonds.

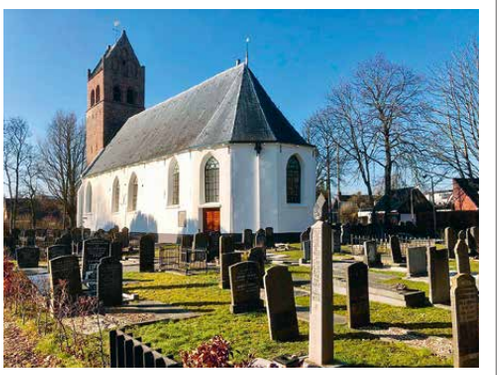
Meer weten over het Ubbo Emmius Fonds? Bekijk dan ons jaarverslag op WWW.UEF.NL/OVER-UEF/JAARVERSLAGEN.

RUG-alumnidag op golfbaan Glimmen

Op **zaterdag 4 oktober** is de landelijke RUG-alumnidag in Glimmen. Een gezellige dag vol golf en een leuke clinic, voor iedereen – of je nu een ervaren golfer bent of nog nooit een club hebt vastgehouden. Meer informatie volgt, maar zet de datum alvast in je agenda!

Lustrum Vindicat met UEF-bijeenkomst

Vindicat bestaat 210 jaar en viert dat met een uitgebreid lustrum. Zie WWW.LUSTRUMVINDICAT.NL. Een van de evenementen is Concert@Diep op **dinsdag 15 juli**, een feestelijk grachtenconcert aan de Diepenring. Voor zijn Vrienden en Supporters organiseert het Ubbo Emmius Fonds tijdens deze avond een exclusieve bijeenkomst. Meer informatie E.KAMPHUIS@RUG.NL

Fryske Alumni Sirkel

Maandag 6 november houdt de Fryske Alumni Sirkel een alumnibijeenkomst in het kerkje van Huizum. Sprekers zijn rector magnificus Jacquelien Scherpen en hoogleraren Thijs Lijster en Zef Hemel. Aanvang 19.00 uur.

Econometrie alumnibijeenkomst/ VESTING

Studievereniging VESTING organiseert op **zaterdag 22 november** een activiteit voor oud-econometriestudenten in de Randstad. Meer informatie volgt binnenkort op WWW.DEVESTING.NL/ALUMNI.

Kijk op RUGCONNECT.RUG.NL en RUG.NL/ALUMNI/AGENDA voor meer informatie en een actueel overzicht van bijeenkomsten en activiteiten voor alumni.

Weldoordacht schenken maakt je een rijker mens

Stel, je beschikt over een flinke spaarrekening en wilt daar iets goeds mee doen. Iets dat écht verschil maakt. Hoe pak je dat aan? Die vraag houdt **Liesbeth Nagelkerke** al zo'n vijfentwintig jaar bezig. Ze werkte bij banken, richtte haar eigen filantropiepraktijk op en is bestuurslid bestedingen bij het Ubbo Emmius Fonds (UEF) van de RUG.

KIRSTEN OTTEN

Na haar studie rechten aan de RUG, eind jaren negentig, belandde Liesbeth Nagelkerke (1975) in het bankwezen. 'Bij de Rabobank stond ik aan de wieg van de eerste Charity desk van Nederland. Inmiddels heeft elke bank er wel eentje. Daar ontdekte ik wat de impact van weloverwogen schenken kan zijn en hoe zonde het is als geld wordt opgepot.'

Strijkstok

In 2009 startte Nagelkerke haar eigen filantropiepraktijk Reachout2. 'Ik merkte dat negatieve media-aandacht rondom goede doelen mensen wantrouwig heeft gemaakt. Ze zijn bang voor een "strijkstok" die er vaak helemaal niet is, of dat hun bijdrage slechts een druppel op de gloeiende plaat zou zijn. Maar als ik ze laat zien wat bestaande projecten al teweegbrengen, verdwijnt die aarzeling. Dan ontdekken ze dat zelfs een bescheiden gift een heel dorp vooruit kan helpen. Bijvoorbeeld in Oeganda, waar dankzij een jaarlijkse schenking van tienduizend euro vrouwen worden opgeleid in klimaatbestendige landbouw – daar plukken ook de volgende generaties letterlijk de vruchten van.'

Aardbeving Nepal

Nagelkerkes klantenportefeuille bestaat nu uit zo'n vijftien ondernemende families. 'Jaarlijks geven zij tussen de 100.000 en 2,5 miljoen euro weg. Ze maken daarmee een enorm verschil.' Wat haar aanpak bijzonder maakt, is de zorgvuldige projectkeuze én de blijvende betrokkenheid. 'Ik heb door de jaren heen een groot, wereldwijd netwerk opgebouwd waar ik steeds op kan terugvallen. Toen Nepal in 2015 werd getroffen door een zware aardbeving, had ik binnen een dag iemand gevonden die ter plekke de handen uit de mouwen wou steken. Ziekenhuizen waren zwaar beschadigd, er was acuut behoefte aan geld voor medicijnen en zorg. Een van mijn klanten sprong in dat gat en redde daarmee direct levens. Grote organisaties doen

UEF Ubbo Emmius Fonds

belangrijk werk, maar werken veel trager en logger, want die moeten miljoenen verantwoorden en dealen met lokale overheden.'
Als een project eenmaal loopt, blijft Nagelkerke in beeld. 'Eens in de zoveel tijd bezoek ik de projecten persoonlijk of laat ik een van mijn medewerkers in het desbetreffende land langsgaan. We maken er filmpjes, foto's en schrijven verslagen die we delen met de donoren. Soms gaan ook zij mee op projectbezoek! Er is niets mooiers dan met eigen ogen kunnen zien wat er met een schenking gebeurt.'

Pionieren

Als bestuurslid bestedingen bij het UEF ziet Nagelkerke wat particuliere giften kunnen betekenen voor de wetenschap. 'Dankzij één grote, anonieme schenking kon CogniGron worden opgericht, een onderzoekscentrum voor neuromorphic computing. Dat was destijds een gewaagd idee, maar inmiddels loopt de RUG dankzij dat project internationaal voorop.' Dezelfde donor maakte ook het M20-programma mogelijk, dat jaarlijks tien promovendi ondersteunt in interdisciplinair onderzoek. 'Zonder particuliere steun waren deze projecten er nooit gekomen.'
Volgens Nagelkerke zit precies daar de kracht van filantropie: 'Particuliere gevers kunnen pionieren. Ze kunnen investeren in ideeën die nog niet bewezen zijn, maar wel veel potentie hebben. En dat is wat we steeds meer nodig gaan hebben in deze wereld vol complexe uitdagingen.'

Bij onderzoeksinstituut CogniGron wordt onder meer gewerkt aan de ontwikkeling van energiezuinige chips, gebaseerd op de werking van het menselijk brein.
Meer weten over CogniGron of zelf bijdragen aan dit of een ander project van het UEF?

Kijk op uef.nl.

Ben Kuipers, kerndocent Publieke Strategie en Leiderschap

Publiek leiderschap: samen verantwoordelijkheid nemen voor het algemeen belang

In deze tijd van polarisatie en de opkomst van leiders die zich profileren als 'sterke man' doet Ben Kuipers juist onderzoek naar publiek leiderschap, waarbij geen autocraat de dienst uitmaakt, maar er sprake is van gedeeld leiderschap en mensen in alle lagen van de organisatie samenwerken en verantwoordelijkheid nemen voor het algemeen belang. Publiek leiderschap is hard nodig in een wereld waarin veelomvattende vraagstukken bestaan die niet eenvoudig op te lossen zijn.

TEKST MARJAN BROUWERS • FOTOGRAFIE JEROEN VAN KOOTEN

Toen Ben Kuipers in 2023 de leerstoel van hoogleraar Publiek Leiderschap van de Universiteit Leiden aanvaardde, had hij er al een boeiende carrière op zitten. Hij studeerde Bedrijfskunde in Groningen, deed zijn promotieonderzoek tussen de vrachtwagens van Volvo in Noord-Zweden, startte een bureau voor organisatieontwikkeling en verhuisde naar de Bestuurskunde in Rotterdam, waarna hij directeur werd van het Leiden Leadership Centre. Vanaf dit jaar komt daar het kerndocentschap van de leergang Publieke Strategie en Leiderschap van AOG School of Management bij. In november gaat de eerste groep deelnemers van start. Achteraf toch best een logische reeks keuzes, vindt hij zelf. 'Ik koos indertijd voor Bedrijfskunde in Groningen omdat de focus daar lag op mensen en organisaties. In Zweden bestudeerde ik de samenwerking binnen teams en geleidelijk ben ik me gaan interesseren voor leiderschap in publieke organisaties. Daar gaat mijn leerstoel ook over. En daarover ga ik straks ook graag in gesprek met de deelnemers aan de leergang.'

De ingewikkeldheid van leiderschap in publieke organisaties

Publiek leiderschap is nogal een breed begrip en Ben Kuipers legt het als volgt uit: 'Publiek leiderschap is een proces gericht op het gezamenlijk behalen van maatschappelijke doelen en is niet voorbehouden aan formele leiders alleen. In feite gaat het om gedeeld leiderschap, waaraan iedereen kan bijdragen met als doel het realiseren van maatschappelijke

meerwaarde. In die zin is publiek leiderschap meervoudig en een verantwoordelijkheid van iedereen in een publieke organisatie.' Zelf was hij aanvankelijk niet zozeer geïnteresseerd in onderzoek naar leiderschap. 'Ik vond het vrij technisch, het ging eigenlijk altijd over wat een leidinggevende moest kunnen. Dat boeide me niet. Totdat ik me in de Bestuurskunde ging richten op maatschappelijke vraagstukken. Ik besefte hoe ingewikkeld het is voor publieke organisaties die zich bezighouden met dergelijke vraagstukken om waarden tegen elkaar af te wegen, om te gaan met verschillende belangengroepen en de paradoxen die hierdoor ontstaan. Geleidelijk werd me duidelijk dat de rol van breder perspectief op leiderschap hierbij van essentieel belang is.'

Niet snel oplossen of snel afschuiven, maar ieders kracht benutten

Gedeeld leiderschap kost tijd en inzet en daarmee komt hij op een van de valkuilen waarvoor leiders moeten uitkijken. 'In ingewikkelde tijden kijken mensen al snel naar hun leidinggevende en kun je denken dat het jouw verantwoordelijkheid is om snel antwoord te geven op hun vragen. Dan wil je voldoen aan de verwachting dat jij die vraagstukken wel even gaat oplossen. Juist dan is het van belang dat je in gesprek gaat met je team of met je collega's. Stel vragen, zet experts bij elkaar en vraag ze om ideeën, maak gebruik van de mensen om je heen. Stel je niet op als de sterke leider die het antwoord weet, maar ga in gesprek met elkaar. Aan de andere kant moet je er ook voor oppassen dat mensen het gevoel krijgen dat je de verantwoordelijkheid op hen afschuift. Het blijft een kwestie van de juiste balans zoeken en vinden.'

De illusie van de snelle sterke leider

Een gesprek over leiderschap en de publieke zaak kan in deze tijd natuurlijk niet plaatsvinden zonder te refereren aan leiders die zich luidruchtig profileren als de sterke mannen en vrouwen die de problemen wel even zullen oplossen. Hoewel Kuipers benadrukt dat hij geen politicoloog is, wil hij er wel het een en ander over zeggen. 'We leven in een tijd waarin allerlei belangengroepen uitgesproken verschillende opvattingen en belevingen hebben over hoe de samenleving eruit zou moeten zien. Die verschillen komen tot uitdrukking door middel van polarisatie, waarbij veel groepen zich niet gehoord en gezien voelen. Die groepen eisen oplossingen voor wat zij zien als de grote problemen. Als je dan kijkt naar die maatschappelijke vraagstukken, moet je constateren dat ze niet eenvoudig op te lossen zijn, want ze zijn veelkoppig en gelaagd. Dat is een lastige boodschap. Zeggen dat we een probleem met z'n allen moeten aanpakken, is nog veel ingewikkelder. En ja, dan heb je opeens een Amerikaanse president die het land bestuurt per decreet en die doet of het allemaal heel simpel is. Maar zo los je de problemen echt niet op. Als je chronische hoofdpijn hebt, helpt paracetamol ook maar even en komt de pijn al snel weer terug.'

Sterk en kwetsbaar tegelijk

Dergelijke gesprekken voeren is best moeilijk voor leiders in het publieke domein. Maar wel nodig. Kuipers: 'Als je in zo'n lastig gesprek zit en je weet niet hoe je erop kunt reageren, is het goed om dat te erkennen. Laat merken dat jij bent opgevoed vanuit een bepaald perspectief en dat je het moeilijk vindt om mee te gaan met iemand die daar een totaal ander perspectief tegenover zet. Je hoeft dan niet mee te gaan, maar je kunt er wel in alle rust met elkaar over praten. We zeggen vaak dat mensen die zich kwetsbaar opstellen hun zachte kant laten zien. Ik vind het juist heel sterk als je kunt zeggen dat je het ook niet weet, dat je het lastig vindt omdat jij een andere opvatting hebt. Als je het maar eens kunt worden over de uitkomsten die de organisatie wil realiseren, hoef je het niet over elk detail met elkaar eens te zijn. En wie weet komt de zienswijze van die ander op een gegeven moment juist wel weer van pas.'

Samen verantwoordelijkheid nemen

Publiek leiderschap is niet alleen iets voor het publieke domein, zegt Kuipers tot slot. 'Bij grote maatschappelijke transities heb je zowel publieke als private organisaties nodig. Neem de wooncrisis: dan werken overheden nauw samen met verhuurders, projectontwikkelaars en bouwbedrijven. Dan deel je in feite ook het leiderschap door samen op te trekken om gezamenlijke, publieke doelen te behalen. Dit geldt voor alle grote vraagstukken waar de hele maatschappij mee te maken heeft. Dan gaat het erom dat je de verbinding zoekt tussen die organisaties, de behoeften en belangen van alle partijen in ogenschouw neemt en samen met alle stakeholders hetzelfde doel nastreeft. Dan heb je niets aan een sterke leider die voor de troepen uit loopt, maar kijk je samen naar je gedeelde verantwoordelijkheden en geef je elkaar de ruimte. Dat is niet eenvoudig, maar juist een lastig spel, want er moeten wel beslissingen worden genomen. Maar als je erin slaagt om iedereen mee te nemen in dit proces, bereik je zoveel meer.'

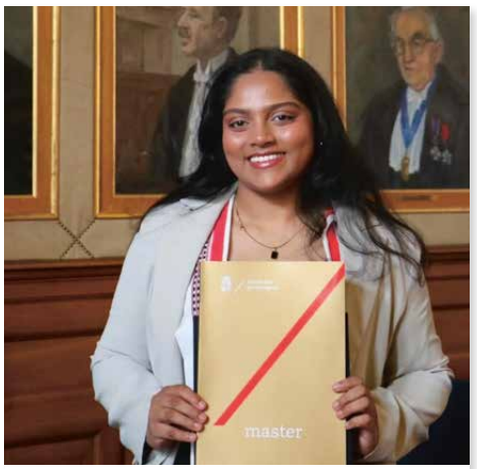
Tijdens de deeltijdopleiding Publieke Strategie en Leiderschap ontwikkel je jouw visie op maatschappelijke trends en politieke ontwikkelingen, die je vertaalt naar strategische keuzes. Je groeit in je leiderschap om effectief te navigeren in het krachtenveld tussen politiek, samenleving en publiek verantwoordelijkheid, terwijl je samenwerking en vertrouwen bevordert. De volgende editie start 18 november 2025.
Meer weten? Scan de QR-code.

De vooruitgang voor zijn.

AOG school of management

VOLG DE RUG OP INSTAGRAM

@universityofgroningen

A huge shoutout to our graduates. You did it!
@alumni_universityofgroningen

Need a break from studying? A short walk through the city can do wonders.
@stadspronk

There are so many hidden gems in the city just waiting to be explored!
@photographsbyeddy

A travelling flock of sheep that helps care for city greenery.
@alumni_universityofgroningen

Gefeliciteerd! To these amazing PhD graduates.
@alumni_universityofgroningen

The city is always close for a quick walk, a coffee break or your daily bike ride.
@stella.dekker

COLOFON 38e JAARGANG – 2e NUMMER/ZOMER 2025 – ISSN 0921-1721 WWW.RUG.NL/BROERSTRAAT5

Broerstraat 5 is een kwartaalmagazine voor alle afgestudeerden, gepromoveerden en relaties van de RUG, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. Vanaf 2024 worden het lente- en herfstnummer uitsluitend online gepubliceerd. Als alumnimagazine wil het ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten! REDACTIE Fenneke Colstee, Jaap Ploeger, Merel Weijer, Bert Wolfkamp BEELDREDACTIE Merel Weijer HOOFDREDACTIE Fenneke Colstee-Wieringa REDACTIEADRES Redactie Broerstraat 5, Postbus 72, 9700 AB Groningen T (050) 363 52 36 redactieB5@rug.nl VORMGEVING In Ontwerp, Assen DRUK Koninklijke Drukkerij Em. de Jong OPLAGE 98.000 ADRESWIJZIGINGEN Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, kunt u zich wenden tot Alumnirelaties RUG: **T (050) 363 7595**, **alumni@rug.nl** of via **www.rug.nl/alumni/wijzigingen** De RUG hecht veel waarde aan contact met haar oud-studenten. Conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om**www.rug.nl/alumni/privacy**

Adreswijzigingen en e-mailadres doorgeven

FSC www.fsc.org MIX Papier | Onder-steunt verantwoord bosbeheer FSC® C129563

rijksuniversiteit groningen

The University of Groningen is committed to sustainability. These items are produced with love for people and planet.

Oude Kijk in 't Jatstraat 19, 050 363 2700
universiteitswinkel@rug.nl
https://ishop.shopfactory.com
ishopgroningen

Shop i

university of groningen
BUSINESS SCHOOL

Governance Programma Boardroom Dynamics

Voor ervaren bestuurders en toezichthouders

Start: 28 oktober 2025

Kasteel De Vanenburg te Putten

"Inzicht en impact"

Jaap Oudman,
Associate Director, Service Success bij Becton Dickinson Nederland | Deelnemer 2024

"De docenten en begeleiding in het programma waren inspirerend en deskundig. Daarnaast ervoer ik de gesprekken en uitwisselingen met mededeelnemers als ontzettend leerzaam en verrijkend.

Dit programma biedt een sterke combinatie van theorie en praktijk, en heeft mij concrete handvatten gegeven om mijn rol binnen de boardroom nog effectiever in te vullen."

EQUIS ACCREDITED AACSB ACCREDITED connecting for impact

rijksuniversiteit groningen universiteitsmuseum

BRAIN STORM

THE *HUMAN BRAIN* & RESEARCH IN *GRONINGEN*

3-daags fietsarrangement boordevol kunst, cultuur en gezelligheid

Wuivend graan bij de Waddendijk, terug in de tijd in de romano-gotische Bartholomeuskerk van Stedum, een live muzikale ode aan Groningen. En verrassende ontmoetingen met Groningse kunstenaars Francine Schrikkema, Jaap van Meeuwen, Jan Mulder, Peter Scheedler en Henk Helmantel.

Sterren op het Hoogeland is een geheel verzorgd fietsarrangement.

Na de nodige banen als apotheker in loondienst en docent verlangden ze allebei naar vrijheid en autonomie. De ene farmaceut begon een eigen apotheek, de andere werd paarden- en emotiecoach.

ELLIS ELLENBROEK

RETOURADRES: RUG/A&F, POSTBUS 72, 9700 AB GRONINGEN, NEDERLAND
ABONNEREN, ABONNEMENT OPZEGGEN OF ADRES WIJZIGEN: **ALUMNI@RUG.NL**

GEORGE AMOFA (52)

www.apotheekoosterparkgroningen.nl

STUDIE farmacie 1995-2001 **IS** apotheker Oosterparkwijk Groningen **HUISHOUDEN** echtgenote Linda (43), dochters van 5 en 4; dochter van 23 met zijn overleden eerste vrouw Heidi; zoon van 15 uit een andere relatie **HUIS** eengezinswoning in de wijk Kardinge, Groningen **INKOMEN** betaalt zichzelf volgens de apothekers-cao

‘Alles wat God voor mij gepland heeft zal plaatsvinden. Dat geloof ik. Maar dat betekent niet dat ik stil kan blijven zitten. Je moet bezig zijn als mens. Ik doe dan ook van alles, naast mijn werk als apotheker. Ik maak muziek, als drummer en percussionist, bij allerlei gelegenheden. En ik heb *soccer to soccer* opgezet, waarbij Groningse amateurclubs voetbalschoenen en -kleding inzamelen voor kids in Ghana. In Ghana, waar ik vandaan kom, voetballen veel kinderen op blote voeten, met het risico op infecties.
In 1993 was ik met vakantie in Nederland. Scouts van FC Zwolle zagen mij toevallig voetballen en boden mij een contract aan. Ook door FC Groningen werd ik gescout. Maar profvoetballer worden was niet mijn droom. Ik wilde farmacie studeren. Na de propedeuse farmacie zei de studieadviseur dat zij meer een arts in mij zag. Huisarts of kinderarts, ik denk omdat ik een sociaal figuur ben. Ik heb een paar geneeskunde-colleges gevolgd en een practicum, maar dat aan mensen zitten vond ik niks. Ik was destijds ook bang voor bloed. Ik vind de scheikunde die er bij farmacie komt kijken leuk. En ik heb plezier in het zoeken naar alternatieven voor patiënten, als een bepaald medicijn niet leverbaar is.
Na de studie ging ik aan de slag in de toenmalige apotheek aan de Astraat. In het weekend was ik achterwacht-apotheker bij Apotheek Hanzeplein, tegenover het UMCG. Daarnaast was ik praktijkbegeleider voor laatstejaars RUG-farmaciestudenten. Ik had drie banen. In 2002 kwam ik fulltime in dienst bij Apotheek Hanzeplein. Ik ben daar tot 2015 gebleven. Door een reorganisatie ben ik weggegaan. De vergoeding die ik meekreeg heb ik gebruikt om voor mezelf te beginnen. In de Oosterpark-wijk. Daar was nog geen apotheek. In een maand of zes had ik een pand en de hele zaak op poten. Dankzij allerlei hulp die op mijn pad kwam. Ik denk dat ik hier blijf tot mijn pensioen. Het mooie van een eigen apotheek is de vrijheid die ik heb als ondernemer. Soms komen er mensen die om welke reden dan ook de medicijnen niet kunnen betalen. Dan kan ik zeggen: “Hier, neem maar mee.” In loondienst kan dat natuurlijk niet.’

KIM PILON (45)

www.paardenwijsheid.nl

STUDIE farmacie 1998-2005 **IS** paarden- en emotiecoach en hbo-docent farmacie **HUISHOUDEN** echtgenoot Erik Ludden (48), RUG-alumnus farmacie (2002); zoons van 11 en 9 **HUIS** woonboerderij in Eelde **INKOMEN** ca. 25.000 euro bruto per jaar (uit 2 dagen loondienst per week) plus 15.000 euro winst uit onderneming (2024)

‘Mijn vader was apotheker. Een oom was kinderarts. Die oom was nooit thuis met Kerst, mijn vader wel. Dat bepaalde mede mijn keus voor farmacie.
Ik had verschillende banen als docent en als apotheker, soms ook tegelijk. In 2019 belandde ik in een burn-out. Daar is helaas geen pilletje voor! Ik was gedwongen de oplossing in mijzelf te zoeken. Ik werkte in het UMCG en heb na mijn herstel die baan weer opgepakt. Maar tijdens corona kwam ik er achter dat ik het werk helemaal niet leuk vond. Zoveel computerwerk. Ik nam ontslag. Inmiddels geef ik twee dagen in de week les op een hbo in Utrecht. Dit naast de paardencoachingspraktijk.
Ik besloot het gewoon te proberen, die praktijk. Ik coach mensen met behulp van 20 IJslandse paarden die grotendeels van mijn moeder zijn. Mijn ouders wonen vier huizen verderop. Ik ben met paarden opgegroeid. Paarden zijn zo sensibel en oordeelloos. Ik werk op twee manieren. Of de cliënt en ik gaan met een concrete vraag naar de paarden toe. Of we kijken eerst wat de paarden doen en gaan daarna in gesprek.
In de basis wil iedereen zelfliefde voelen stromen en de stem van zijn ziel horen. Daarbij horen vragen als: Hoe kan ik meer ontspannen? Wat vind ik leuk? Hoe kan ik de dingen doen die bij mij passen? Hoe neem ik regie? Als coach werk ik toe naar een verruimend moment. Ik wil natuurlijk niet dat iemand er een trauma bij krijgt. Neem bijvoorbeeld de cliënt die zich snel afgewezen voelde. We waren nog niet in het weiland of de hele kudde kwam in draf naar ons toe. Helemaal uit de verte. “Hallooooo!” Toen liepen ze weer weg. Ik vroeg mijn cliënt hoe dat voor haar was. “Ik ben blijkbaar niet interessant, want ze gaan weer weg”, zei zij. Ik merkte op dat ik het anders zag en dat ik nog nooit had meegemaakt dat de kudde de moeite nam helemaal vanuit de achterste wei te komen rennen, om gedag te zeggen. Toen ik de overstap naar werken met paarden maakte was ik wel een beetje huiverig hoe mijn naaste omgeving zou reageren. Maar iedereen was allang blij dat ik weer wat vrolijker was. De voldoening die ik uit dit werk haal is onbetaalbaar.’